

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 8-ГО ЛЮТОГО 1912. ЧИСЛО 6. VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, FEBRUARY 8, 1912. No. 6.

ВІД ГОЛОВ. УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

Розмет за місяць лютий 1912 р.

Розхід за місяць лютий єсть:

За померших членів або їх жени і за випадки каліцтва.

225.	Буриняк Ілько . . .	$ 500.00
154.	Кочан Петро	1000.00
56.	Когут Іван	500.00
17.	Фециш Гриць . . .	1000.00
3.	Ґуселяк Семан . . .	1000.00
3.	Телех Акифтій . . .	1000.00
173.	Бибель Настя . . .	500.00
85.	Байорек Войтїх . . .	1000.00
33.	Марцін Павло . . .	1000.00
61.	Валкучак Юрій . . .	1000.00
7.	Петрунцьо М. ж. Тимка	400.00
47.	Ковалів Н. ж. Онуфрея	400.00
70.	Мацїйовська М. ж. Пет.	400.00
276.	Кшонстовска Ю. ж. Мих.	400.00
250.	Сушка Василь . . .	100.00
	Разом виплачено запомог	$10.200.00
	Платня гол. урядників за місяць лютий - - -	270.00
	Адміністр. Союза за міс. лютий - - - - - - -	207.74
	Весь розхід виносить	$10.677.74

Розмет платить 12.240 членів на ціле посмертне (кождий по 82 цнт.) і 1774 членів на пів посмертного (кождий по 41 центів).

Крім того кождий член платить за орґан „Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центї, на Фонд Бідних по 1 центї, на Фонд Еміґраційний по 1 центї.

Член на ціле посмертне платить 1.00 дол., а на половину посмертного 59 центів.

Д. Калітула, предсідатель,
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. секр.

Новинки.

¶ **Потрібно робітників.** В фабрицї пильників, в Brooklyn, N. Y. знайде приміщенє яких 40 людий; платня від штуки. Заробити можна від 12 до 20 долярів тижнево. Первеньство мають робітники опитні в згаданій роботї. Зголошувати ся до United States Immigrations Service, 17 Pearl St. New York City.

¶ **Ще одно банкроцтво.** Читаємо в одній нюйорській часописи: На порученє ґенерального прокуратора (Attorney General) нюйорського стейту настановив судія найвисшого трибуналу, Леман, Ірвінґа Ц. Фокса ліквідатором (receiver) приватного банкира, Франца Пшестшельского (Przestrzelski), оперуючого в домі під ч. 135 Stanton St, New York City. Ліквідатор Фокс зложив на жаданє властий поруку в квоті 40 тисяч долярів. Франц Пшестшельскі депонував був дня 10. серпня 1910 у стейтового контрольора суму 10 тисяч долярів відповідно до правних вимогів на веденє приватного банку. Він прибув сюди в 1902 р. з Австрії, а свій інтерес розпочав в липни 1905 р, — Які властиво неправильности приневолили нюйорські судові власти заняти ся банком Пшестшельского, поки-що не знати, але се стало ся не без оправданої причини. В тім банку, як нам доносять добре поінформовані люди, складало свої ощадности велике число Русинів і ті Русини готові тепер понести великі страти.

¶ **Страйк ткацьких робітників в Лоренс, Масс.** ще доси непокінчений. Двох провідників страйку арештовано, а переговори страйкового комітету з відпоручниками ткацьких фабрик перебрало у свої руки Товариство Працї. До міста приїхало богато учених, які досліджують причини страйку. Дослїди виказали, що положенє ткацьких робітників є дуже сумне і що 10 процент усьої робітничої кляси умирає рік річно з причини ріжнорожних злиднів.

¶ **Новородок в сьмітярці.** Десятилїтний школярик, Макс Коген, повертаючи зі школи домів, побачив на розї улиць Сх. Бродвею і Джеферсон якогось чоловіка і жінку, що оглядаючи ся тревожно на всі боки, підійшли тихцем до стоячої при дорозї сьмітярки і кинули там невеличкий клунок. а самі швидко відійшли. Поведінка сих двоїх людий зацікавила хчопчину і він підійшов до сеї сьмітярки, щоби на власні очи побачити, що вони там покинули. Показало ся, що в тім клунку було що йно перед двома годинами народжене дитя, яке було живе і зовсїм здорове. Таємничих людий не віднайдено, а дитину забрано до шпиталю.

¶ **Величезна почтова оплата.** З Відня доносять, що там надійшов почтою з Росії лист, у якім находили ся якісь дорогоцінности. Коверта сього листу має більше ніж 2 стопи довжини, а 1 стопу ширини. Одна сторона сеї величезної коверти покрита в цілости 10 рубльовими марками, а їх число виносить 182. Загальна отже оплата почтова, а враз з тим і асекурація находячих ся в коверті дорогоцінностий, виносить 1820 рублів або 940 долярів. Така кольосальна почтова оплата осягнула сьвітовий рекорд, бо доси нїколи еще не чувано, щоби за один лист заплачено аж таку величезну почтову належитість.

¶ **До української суспільности.** Остаємо під вражінєм нового факту з безконечного ряду репресій на українську академічну молодїж по поводу памятних кровавих подій з 1. липня 1910 р. По довгім слїдчім арештї, по тамтогорічних масових дисциплінарних карах, по кількамісячній розправі і засуді сотки учасників на вязницю, приходить новий засуд: польський сенат львівського університету вичеркнув 41 українських студентів з поміж своїх членів. Сей засуд приносить для засуджених новий удар: він змушує їх перервати безпроволочно дальші студії, або лишити їх цілковито або шукати можности дальшої науки по инших університетах. В сїй хвилї приходить ся нам пригадати нашій суспільности, що удар, який заважити може в цілім дальшім житю неодного з засуджених, поносять вони не за свою особисту провину. Свою молодечу екзистенцію наражують вони в борбі за ту справу, яку цїлий наш народ вважає найважнійшим своїм домаганєм. Отсе повинна оцінити наша суспільність, та сповнючи свій обовязок супроти них, прийти їм бодай з матеріяльною помочію в їх тяжкім положеню. Фонд „Жертви для жертв", якого призначенєм було нести поміч тим, що потерпіли в університетській борбі, не то, що цїлковито вичерпаний, але не вистарчив навіть на покритє видатків попередних з часу розправи. Одинока надія в нових жертвах суспільности. Нехайже-ж суспільність, яка в часах сецесії зуміла в однім моментї зібрати десятки тисяч для жертв університетської борби, не забуде про них рівнож і в сїй хвилї примусового прогнаня на чужину. — Жертви треба слати до Краєвого кредитового Союза (Львів, Ринок ч. 10) на вкладкову книжочку ч. 9.000.

Комітет „Жертви для жертв".

¶ **Заворушеня в Бориславі.** Онодї около 7-ої години вечером три молоді практиканти нафтярські і ученики вертїльної школи в Бориславі, вийшли так підпиті на місто, що один з них, якийсь Завадовський з Королївства польського підійшов до спокійно стоячого молодого Жидка та вдарив його так сильно зелїзним топірцем в голову, що зелїзо застрягло глубоко в голові, а нещасливий хлопчина упав неживий на землю. На крик хлопця придержали прохожі всїх трех практикантів і віддали в руки полїції, котра умістила їх в громадських арештах, звідки мали бути відставлені слїдуючого дня до суду в Дрогобичи. Обурені таким вчинком Жиди, зібрали ся другого дня кількатисячною товпою, щоби виконати самосуд над арештованими. І справдї, коли надїхав віз з Завадовським, кинула ся на него товпа і побила його в страшний спосіб. Лише завдяки помочи жандармерії удало ся вирвати його живого з рук роз'яреної товпи. Замість до вязниці відставлено його до шпиталя. Сей напад на скованого і безборонного арештанта, викликав серед нафтових робітників, переважно Мазурів таке розяренє, що жидівське населенє направду почало бояти ся о своє житє і майно тим більше, що робітники мали загрозити нападом на жидівські доми. Занепокоєне тим жидівське населенє віднесло ся до староства в Дрогобичи, звідки вислано сейчас віддїл жандармерії, яка завела спокій.

¶ **З аристократичного багнища.** Віденські суди займають ся скандальною справою князя Стефана Пузини, що на велику скалю розвинув у Відни натяганє легковірних, а зміркувавши, що рве ся, пропав без слїду. Між иншим взяв кн. Пузина за обєкт своїх операцій властительку кравецької робітнї п. Бойкову. Дня 3-го падолиста м. р. припровадив до сальону п. Бойко, її аґент, якогось молодого елеґантного мущину з молодою також елеґантною жінкою і представив їх як князя Пузину з жінкою. Дама замовила костюм за 600 кор., а опісля вечерковий стрій, врештї боа, зарукавчик і футро з правдивих сельскінів за 11.230 корон. По кількох днях п. Бойко попросила даму до міри а князя о більший задаток, але кн. Пузина відповів, що гроші дасть пізнїйше, бо ще не одержав. Рівночасно якийсь „доктор" Танненбавм почав через згаданого аґента намавляти п. Бойкову, щоби позичила кн. Пузинї гроший. Вона відмовила, але „доктор" закинув сїти на її мужа, так що врештї вони обоє приняли векслї Пузини з підписом його і його батька — як опісля показалось, фалшивим — і дама прийшла в посїданє дорогої ґардероби. В подібний спосіб Пузина понатягав і инших своїх доставців, готель, реставрації і т. п. разом на суму висше 50 тисяч корон. Коли родина кн. Стефана про се довідала ся, віддала його до педаґоґічного заведеня в Еґґенбурґу і почала робити заходи о угодове полагодженє справ, але до угоди не прийшло і п. Бойко зробила донесенє до суду. Тодї суд зажадав видачі молодого князя з заведеня в Еґґенбурґу, але — його там вже не було. Арештовано тільки його спільника Танненбавма, а за князем розіслано стежні листи. Дама, що купувала з ним дорогі футра, належить до віденського пів-сьвіта і є в своїх кругах знана під іменем Йоланди.

ДОПИСИ.

З N. S. Pittsburg, Pa.

Не від річи буде де що сказати про нашу північну сторону міста Пітсбурґа. У нас також, як і по других місцевостях є досить руского народу, однак про його житє і бутє мало хто знає. Ось — примірoм возьмім Братство Лицарів сьв. Георгія, відділ 250 Р. Н. Союза. Се братство справді еще молоденьке, бо ледви два роки минуло, від його заложеня, а як воно красно розвиває ся! Се можна видіти хотьби з того, що днесь воно числить понад сто членів, самих Галичан. Се єсть найсильнїйший відділ Р. Н. Союза в тій стороні міста, в так званій Алеґені. Братство задумує в короткім часі заложити свою власну читальню, у якій молодїж моглаб збирати ся і просвічати ся. А знов А. Качала, член того самого братства, не могучи найти поміж своїми ,,арґументів'', орґанїзує на свій власний кошт новий відділ до Союза ч. 2., хотячи якусь часть членів перебрати з відділу 250-го до свого. Однак з тої муки тяжко буде йому їсти хліба, бо наші члени розуміють ся вже добре на мальованих лисах. Цікава річ, де А. Качала тоді находив ся як ми, бр. лицарів сьв. Георгія, орґанізували ся, щоби нам був хоть що троха поміг. Во то, кажуть, що розбивати, то хто будь потрафить, але зложити до купи, то коштує не мало часу і праці. Кажуть, що А. Качала нам в орґанїзованю не міг бути помічний, бо він тоді якраз до нас качав ся і ще цілком не прикотив ся. І хто знає, чи би не був покачав ся і поза нас, як би не був завадив ногами об ,,маслянку''; маслянка висипала ся і загатила дорогу Качалї і Качала ані руш далї з місця. Масляник Процесович також єсть членом нашого відділу і так нам намаслянив, що тепер уряд братський є змушений через него тягати ся по судах. Андрей Качала і Маслянка Процесович, се були два сьвітила у нашім братстві, а тепер, видить ся, то і тоті погаснуть і... роби що хоч: зістанемо як серед болота. Качала був секретарем в якімсь там відділї Р. Н. Союза, а що у нас такого ,,джабу'' не міг добити ся, бо завсїгди при виборах вибирано його одноголосно, то є одним голосом, тому то Качала орґанїзує тепер відділ до нового Союза. Дало би ся ще богато писати про наше теперішне положенє, але тим разом нехай вистане отсе, а коли позбираємо ,,маслянку'' і зробимо вільний тор для Качали і він покачає ся там, де заміряв перед двома роками качати ся, тоді напишу щось більше.

Дмитро Маційовський.

З Alden Station, Pa.

Дуже гарні хвилини прийшло ся переживати нашій громаді в Alden Station, Pa., коли то за почином тамошного учителя, п. П. Щетиньского зібрав ся гурток молодих хлопців, і вивчив ся ,,Ніч Вифлеємську'' та пішов як раз на сьвятий вечір, коли перша зірка на небі засіяла, від хати до хати, представляючи сцену, яка мала місце при народженю Ісуса Христа. Наші молоді патріоти, не щадячи труду і здоровля, ходили по домах під проводом свого улюбленого учителя через усї три днї, та завдяки їх невтомимій працї, призбирали на церков квоту $64.00. Дійсно політно представляв ся кождому образ: На чолї стояв Ірод в чудовім костюмі, а за ним три царі. З другої кімнати давав ся чути наче ангельский сьпів ,,Слава во вишних Богу'', з початку тихенько, мов якийсь тужливий плач, а нараз могучо, мов грім; поволи-поволи сьпів урвав ся. Се робило на всїх велике враженє. Знаменито віддавали свої ролї: жид, архирей, книжник та ангел; впрочім всї ролї випали вдоволяючо. В представленю взяли участь: Ірод: Анд. Сивулич; ангел: Федор Тиман; три царі: Іван Вельґош, Павло Вельґош і Михайло Волошанович; жовнїр: Михайло Полянський; жид: Стефан Макара; книжник: Стефан Масляк; пастухи: Василь Макара, Михайло Михалик, Андрей Волошанович, Теодор Макара, Іван Масляк, Петро Васенда; всї з Alden Station. Кождому мимоволї слеза тиснулась з очий, бачучи на чолї сего прекрасного гуртка їх проводира, П. Щетинського, який дійсно з посьвяченем працював над виведенєм сеї сценїчної штуки, та не зважаючи на мороз та на свій старший вік, йшов від хати до хати і своєю витревалостю показав, кілько то може зробити для громади інтелїґентний чоловік, коли веде дїло як слїд.

На особлившe признанє заслугує праця і труд донечки П. Щетинського, Михайлини, яка приладила костюми дуже містерно і помагає свому батькови в школї; вона приїхала тому два місяці з старого краю, де скінчила висшу дївочу школу і тому знає, якої ваги є народна просьвіта.

Честь народним робітникам!

З Seymour, Conn.

Хто з увагою перечитує ,,Свободу'', то найде у нїй майже зі всїх закутків американьскої Руси дописи про житє-бутє Русинів; а з нашого закутка чомусь нїхто нічого не хоче написати, так як би в нашім плейзї не було жадних Русинів.

Так воно не є.

У нас є споре число Русинів, котрі працюють по ріжних шапах, а гуртують ся коло братства сьв. І. Хрестителя, ч. 18 Р. Н. С., і котре то братство є осередком цїлого нашого житя, нїм заложила ся читальня ,,Просьвіти'', котра дала кілька представлень, а і тепер знов приготовляє нове. Також маємо тут руську школу, до котрої учащає поверх 40 дїтий, а учителем є п. В. Каськів. Щоби лїпше заохотити дїти до науки, та придбати сякий такий дохід на школу, рішив Комітет Шкільний, в порозуміню з д. Каськовим, уладити дїточе представленє ,,Вертеп'', котре відограли сїльські ученики.

Не буду тут розписувати ся над кождим з осібна, зазначу лиш, що всї дїти поводили ся на сценї гейби вишколені аматори, та представленє випало дуже добре, за що належить ся передовсїм честь і слава д. Каськовому, що не жалує нї труду нї матеріяльних жертв та втрати, а щиро працює над дїтьми. По скінченім представленю роздавали дїтям ріжні ласощі, на закупно котрих жертвували слїдуючі добродії: о. А. Павляк $2.00; по 1 дол.: Т. Дзядик, Н. Сміт, М. Шермен, С. Вітяк, і А. Ґелер; по 50 ц.: С. Веслоцький, Т. Підлипчак, Ю. Філь, П. Сиротяк, Я. Річ, Н. Пованда, С. Дзядик, І. Ґут, І. Горбаль і Й. Ґлюз; по 25 ц.: І. Чупа, П. Ромцьо, Д. Маційовський, П. Дзядик, М. Ковтко, Т. Ковтко, П. Квочка і А. Михальчук; по 10 ц.: Ф. Чурик, А. Гойсак, С. Тупчик, М. Курин. Чистий дохід з представленя і з добровільних жертв виносить $64.95, котрі то гроші призначено на шкільну бібліотеку.

В імени Шкільного Комітету належить ся подяка всїм жертводавцям, котрі причинили ся до придбаня фондів нашій руській школї. Рівнож на сїм місци дякуємо нашому учителеви, д. Каськовому за його щиру та витревалу працю, за великий труд понесений для добра нашої дітвори.

Честь, кому честь!

Я.

З Chester, Pa.

(Спростованє дописи з ч. 4-го.)

Хвальна Редакціє!

В імени правди прошу о поміщенє моїх кілька слів в відповідь на допись з Chester, Pa. поміщену в ч. 4-ім ,,Свободи''.

Неправдою єсть, будьто би моїми заходами з'орґанїзувало ся брацтво сьв. Володимира, а правдою єсть се, що до часу мого побуту в Честер, жадне брацтво в Честер під повисшим іменем не іступнувало. Початок згаданого брацтва вийшов, як догадую ся, з сего, що сїмох членів відділу 237 справили собі мундур, а опісля до мундуру зголосило ся ще кількох, які не хотїли належати до згаданого відділу лише ізза личних анїмозій до тодїшного предсїдателя відділу.

Правдою єсть, що по моїм відході з Честер з'орґанїзовано се було брацтво мундурове під іменем Тов. сьв. Володимира, яке ізза дописий в ,,Свободі'' не хотїло прилучити ся до відділу, а крім сего і тїї, які належали до відділу 237, хотїли приступити до якоїсь другої орґанїзації, зовсїм не покидаючи Р. Н. Союза. Вони хотїли зробити се тільки тому, що брацтво Сошествія сьв. Духа, завдяки непорадности деяких урядників не приступило в храмовий день до сьв. Сповіди і що між деякими зачав ширити ся радикалїзм, і завдяки боротьбі, яку вела ,,Свобода'' з духовеньством. Були навіть такі, котрі тягнули до ,,Гайдамаків''. Проте зовсїм зрозуміле, що релїгійні люди не мали чого там тримати ся і заняли вичікуюче становище. Колиб не се, що я тоді був більше занятий купном лоти в Вільмінґтон і колектованєм гроша на Вільмінґтоньску церков, а при тім мусів редаґувати ,,Душпастиря'', бувбим близше приглянув ся тим непорозуміням, а так я обмежив ся лише на мої заняти церковні і редакторські, а до брацтва належав лише яко член, не маючи дуже часто навіть часу заглянути на місячний мітінґ і аж вечером або на другий день складав свою належитість п. А. Міщисі, місцевому секретарови.

Правдою єсть, що я замовляв для згаданих людий мундури, але се було еще перед Великодними сьвятами, коли про якусь нову орґанїзацію нїхто й не думав.

В кілька тижнів по моїм відході з Честер, чувем від Вч. о. Пелеховича, що згадане Тов. сьв. Володимира з'орґанїзовало ся, відбуло мітінґ, і вибрало навіть в його неприсутности о. Пелеховича своїм предсїдателем, і має давати на свій дохід баль. Опісля приходить до редакції ,,Душпастиря'' оден чоловік з Честер замовляти вступні білети на баль і просити мене о статут ,,Христіяньскої Любови'', однак, що був трохи ,,під охотою'' я не мав приємности з ним говорити і статута не дав, бо єще не було. Яка дальша судьба сего брацтва не знав, аж довідав ся з послїдного числа часописи.

Причина невдоволеня деяких членів, які за моїх часів зачали неприхильно відносити ся до відд. ч. 237 були сї, що по балю в суботу перед Храмом Сош. сьв. Духа (Зелені сьвята) деякі урядники через цїлих два дни Зелених сьвят допивали позісталї ,,кеги'' і доїдали нерозпродані ,,ковбаски з капустою'', місто того, щоби взяти участь в торжествах храмових, як се було відай ухвалено і звичаю від двох лїт в тім брацтві.

Прошу отже п. Д. І. не винуватити мене але самий відділ. Я з своєї сторони жалую лише, що був занятий в данім часї і не міг тими панками з ч. 237 заняти ся як слїд, ну і в два чи три тижні по Сошествію сьв. Духа виїхав на стало до Філядельфії. Про згаданих двох ,,співвиноватців'' моїх скажу, що за моїх часів пп. П. Камінський і І. Струмилик ,,не закаламутили води'' відділови ч. 237 і знавем їх яко чесних і порядних людий, яких імена суть і будуть вписані в книгах тамошної церкви яко її добродіїв. Відай п. Д. І. не знає, що дурниці випадає йому говорити лише в сальонї на 3-ій або 2-ій улиці в Честер, але не напастувати людий в часописи, яку читають люди і можуть за таке потягнути за се до відвічальности.

Що до мене то я виступав і виступаю завсїгди проти Р. Н. Союза коли його орґан кирпинить проти віри церкви і духовеньства і за се не потребую встидати ся.

о. Захар Орун.

Примітка Редакції: Поміщуючи отсе спростованє о. Зах. Оруна годї нам повздержати ся від одної маленької замітки. о. З. Орун наприкінци пише так: ,,Що до мене то я виступав і виступаю завсїгди проти Р. Н. Союза коли його орґан кирпинить проти віри, церкви і духовеньства і за се я не потребую встидати ся''. Мимоволї нагадують ся тут слова другого нашого сьвященика, виповіджені серед зовсїм подібних відносин: ,,....будучи сильно пересьвідчений, що провід в сїй орґанїзації є в руках людий ворожо настроєних проти віри, церкви і сьвященьства, то сьвященикови не яло ся лучити з ними, а з другої сторони Союз, як орґанїзація, є потрібний і конечний для народу, тож годї проти него виступати''. (Vide ч. 5 ,,Канїбальська етика й полїтика розбою). В однаковій справі отже маємо два ріжні погляди. Котрий з них є гідний Русина-патріота, якому передовсїм лежить на серци добро свого народа — не тяжко пізнати. А що до такого поступованя, як о. Зах. Орун пише: ,,не потребую встидати ся'', то се дуже сумно для руського сьвященика.

Грицько Коваленко.

ЗРАДА.

Драматичний епізод у трьох актах із початку XVIII віку.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Ященко Іван, сотник немолодий, дуже повний.
Марія, його жінка, літ 25.
Палажка, служниця Марії, вдова.
Колодій Петро, значний козак.
Демко, його джура.
Козак дуже старий.
Значні і прості козаки, селяни, Москалі.

Дієть ся в сотенному місті, в полку Переяславському, в домі сотниковому, 1708—1709 р.

(Конець.)

VII.

Двірський молодий козак увійшов і став на дверях.

Ященко: Що тобі, хлопче?

Козак: Там, пане, прийшли Москалі.

Ященко: Чого їм треба?

Козак: Хочуть пана видіти.

Ященко: Поклич там, хто між ними є старший. (Козак пішов).

Один із козаків. Тепер уже почне Москва до нас у гості заглядати. Гостювати-ме вже так добре, що й нам самим, господарям у своїй хаті, буде тісно.

VIII.

Московський офіцер, за ним ще кілька Москалів.

Офіцер: (салютує). Желаю здравія пану сотнїку!

Ященко: Спасибі.

Офіцер: Пріказ імєю ат самаво ат єво светлості князя Меншікова — іскать ізмєнніков.

Ященко: Та невже-ж у мене могли-б бути змінники?

Офіцер: Нікакім родом єта нєвазможна, патаму как ваша міласть єсть крєпка вєрнай царскаму велічеству. Да толька штоб тєбє, пан сотнік, в абідє ат таво нє бить, што я с камандою абязан паіскать ізмєнніков вєздє. Єсть вєрнає ізвєстіє, что вор і плут бальшой Пєтрушка Каладєй в сіх мєстах абрєтаєтса. Єво ми чуть било нє паймалї, да он, вор, уже больна ловак, смєл, ушол ат нас за двацать вйорст атсюда!

Ященко: Невже-ж я став би переховувати в себе зрадників? Та я чув, що Петра Колодія убито.

Офіцер: Слихалі ми, да толька єта вракі.

Один із козаків: Пане Москалю, наш пан відомий царському величеству, і то булаб-б зневага сьому дому, коли-б тут стали зрадників шукати.

Ященко: І я сього дозволити не можу.

Офіцер: Свєтлєйшой князь ва ґнєв прідьот, коль станеш ти, пан сотнік, нам чініть пратівнасть. Ізволь вот прачітать.

Ященко: (бере і читає листа, вертає його. В немилому стані). Про мене, нехай шукають, а тілько се не знати що... Де-ж треба шукати: у мене в кишені, в печі, в горілчаних кухвах?

Офіцер: Вєздє! Ізмєннікі — хітьор народ! Вот ми допрєж паіщем ва дварє, всаду, а там асмотрім дом.

Ященко: (махнув рукою). Байдуже мені.

(Офіцер із Москалями пішов.)

Один із козаків: Отаке тепер житє. Маємо слухати, що скаже той сьвітлїйший Меньшик.

Ященко: Того наробили зрадники. Ну, панове, здаєть ся вже нам там вечерю наготували. Ходім. Радий буду випити з вами товариську, братерську чарку, після того, як війна розлучила нас на довгий час.

(Козаки всі пішли у бокові двері. Ященко позаду. Входить Марія.

XI.

Марія: Там усе готове.

Ященко: А тут Москалів чорт надніс.

Марія: (злякано). Чого-ж їм треба?

Ященко: Зрадників шукають.

Марія: Ти їх прожени. Нехай собі ідуть к' бісу.

Яенко: Причепили ся, що нічого не міг їм зробити. Петра Колодія шукають, наче-б то він у сьму селї десь має бути.

Марія: (злякано), Прожени їх, прожени.

Ященко: Чого турбуєш ся, Маріє? Нехай собі шукають, усе одно не знайдуть.

Марія: Де-ж вони шукати муть?

Ященко: Усюди. У дворі, в саду, в домі, в мишачих норках.

Марія: В домі! Ні, сього не можна дозволити, не можна, не можна.

Ященко: Та ми-ж не ховали в себе зрадників?

Марія: Се все одно. Ховали, не ховали — немає нікому діла. Хоч би й справді кого сховали, то честь наша вимагає, щоби в нашому домі чоловік знайшов собі певний захист.

Ященко: (здивовано). Моя пані, що се тобі так неприємно?

Марія: То ганьба, то зневага нашому домови.

Ященко: Слухай, Мені здаєть ся, тобі щось відомо?

Марія: А хиба що?

Ященко: О, бачиш, я вгадав. Ти щось знаєш. Промов мені, признай ся, я-ж тобі не ворог.

Марія: (довго не зважуєть ся, позирає на двері, звідки мають увійти Москалі, відтак бере пана за руку). Що-ж буде, як я признаю ся? Га, скажи, мій пане, ти не повернеш на лихе, у тебе шляхетне серце?

Ященко: (здивований). Боже мій, яка страшна тайна у тебе, де вона взяла ся? Чую душею щось непевне.

Марія: Ні, признай ся, обіцяй, ти не зробиш лиха, заховаєш мовчки те, що знаєш? Я тебе, мій пане, поважала, але тоді не буде краю моїй вдячности до тебе на віки. Ти будеш лицарем, не зрадиш?

Ященко: Я тобі се обіцяю щиро. Але я не знаю, що таке?

Марія: Ну, добре. (Тихо). Я знаю, де схований Петро Колодій.

Ященко: Петро Колодій! Ти знаєш де він схований! О, о, Маріє!

Марія: Так, я знаю, бо сама його сховала. Його нещасного, побитого, голодного, напів живого. Ледви доплентав ся до нас, і я не мала сили його прогнати. Невже ти сам його прогнав би, і не нагодував, не захистив? Хто знайшов захист у нашому домі, того ми боронимо. Так каже шляхетний, лицарський обовязок. Нехай його вважають зрадником Москалї, хоч він і не присягав цареви ніколи; нехай би його впіймали де инде, не в нашому домі, то инша річ. Так, мій пане? Ти не зрадиш, ні? Промов-же!

Ященко: Ти його знала?

Марія: Він-же був у нас того літа.

Ященко: Ні, попереду коли небудь знала?

Марія: Колись, іще молодою дівчиною знала, ще там, у Немирові.

Ященко: Знала! І він тобі подобав ся? Ти його кохала?

Марія: (помовчавши). Що до того? Я тобі не зрадила ніколи, я ніколи ні в чому не скривдила тебе, я була тобі вірна і буду до віку. Він мені подобав ся, як лицар, як борець, але я обіцяю забути про його, тілько спаси його, він у твоїх руках тепера.

Ященко: (подумавши). Добре, що ти признала ся. Я дам йому втікти. Дай йому гроший, харчів, приведи сюди. Я випущу його з двору у потайному місці. Ніч темна, він десь сховаєть ся.

Марія: А ти-ж не зрадиш? Для милосерного Господа, скажи мені.

Ященко: Добре, веди вже його, а то скоро Москарі вернуть ся.

(Марія пішла).

Ященко: (сам, неспокійний). Вона його кохала! То дарма, що сховала, я-б його не видав. Але вона його кохала. Се занадто! Він — мій ворог, і треба так зробити, більше не вернув ся... Треба, треба! (Іде в двері до саду і скоро вертаєть ся; за ним — Москаль.

X.

Ященко: (тихо, на дверях.) Я найду Петра Колодія. (Шепче Москалеви на вухо кілька фраз).

Офіцер: Харашо, атлічно.

Ященко: Щоб він сам піймав ся. Ну, марш.

(Москаль пішов. Ященко неспокійно жде, Марія і за нею Петро в кереї і шапці ідуть із бокових дверий).

Петро: Привіт шановному панови. До віку буду вдячний сьому домови, де я знайшов захист.

Ященко: Добре. Ходім, поки сюди Москалї не прийшли.

Петро: Прощай-же, пані Маріє. Мабуть уже не побачимо ся. Прощай!

Марія: Ідіть швидче.

(Ященко і Петро пішли.)

Марія: (сама, ломить руки). Прощай! Прощай на віки... Покрий і заступи тебе, Мати Божа... Що се? О, що стало ся?!

(На дворі чути вистріл, голоси, тупотню, Марія в великій турботі).

XI.

Ященко: (вбігає). Його перестріли, впіймали. Москалї ведуть Петра і починають його вязати ланцюгами).

Ященко: А тепер я помщу ся... Петре, се вона тебе зрадила. Ти їй повірив, а вона зрадила, накликала Москалів. Забув єси запорозький звичай не знати ся з жінками і через те загинеш.

Петро: Маріє, що се? Невже ти зрадила? О, се було-б страшніще, ніж усі московські шибениці.

Ященко: Ведіть, ведіть його зараз. (Москалї і Петро пішли).

Марія: (плаче, гукає). Ні, Петре! Петре, не вір їм, се неправда! Він не чує... О, що менї робити! (Плаче, біжить до дверий, Ященко її не пускає).

Ященко: Отепер я помстив ся.

Марія: (хапає пистоля зо стіни). Вір мені, Петре, я не зрадила! (Стріляє себе в груди, падає.) Ти будеш скоро на тім сьвіті, усе знати-меш... Іду за тобою, Петре.

Ященко: Що ти зробила, Маріє! (з плачем). Маріє, сьвітоньку мій! (Гукає). Гей люди, слуги!

Марія: Ти помстив ся... Я була тобі вірна, прощай...

XII.

Вбігають Москалї, за ними Петро, козаки, Палажка.

Офіцер: Какой тут безпарядок? Нє явілся-лї єщо ізмєннік?

Палажка: (плаче, припадає). Моя пані, голубочко, що се з вами?

Марія: (одкриває очи, побачила Петра). Яка я рада, що тебе бачу. Петре, я не зрадила тебе... Я хотїла тебе визволити. Яка я рада, що можу ще тобі се сказати. Скоро, скоро стрінемо ся. Вір мені, Петре. Ти віриш?

Петро: Вірю, Маріє, вірю. Прости мені, прощай.

Палажка: Вона вмерла! (Голосить). Пані моя, матїнко рідна...

Петро: Маріє, сьвіте мій... Я скоро піду за тобою, але ясно в души моїй. І ви всї, всї... скілько вас є на сьвіті, що вбили її, мене вбєте... Ви всї знаєте: жива душа наша і жива надія! Кати і тирани, гнобителї загинуть, а правда і воля воскресне!... Тепер — ведіть. (Москалї ведуть його).

(Заслона спадає).

Відозва.

В сїм році минає, як відомо, сто літ від часу, як прийшов на сьвіт Маркіян Шашкевич. Він положив великі заслуги для нашого народа, бо він перший навчив Русинів не встидати ся свого рідного слова, бо він перший показав дорогу, якою нам треба йти, щоби здобути собі повагу між іншими народами в сьвітї.

Наш бідний край обходить торжественно сю столїтню річницю народин Маркіяна. Всюда по містах, місточках і селах устроюють вечерки і вечерницї в його честь: в Підлисю, його родиннім селї, поставили йому величавий памятник в формі хреста, у Львові відбули ся громадні походи на його могилу; тут і там основують ся інституції його імени, збирають ся складки на народні цїли і т. д. і т. д. Інтеліґент стає побіч селянина і робітника, молодїж побіч старих і з всїх грудей добуває ся один гимн похвальний в честь першого пробудителя галицької землї.

І нам, Русинам, яких доля кинула за море, не випадає остатись по заду в сьвяткованю сего ювилею. І ми також мусимо почувати ся до обовязку віддати достойну і гідну честь Маркіянови, і тим способом показати нашим братям в старім краю, що ми так само хоч на чужій земли, уміємо шанувати память наших великих заслужених людей.

Тим то ми, підписані комітетові, сьміємо звернути ся до всїх Русинів в Америцї от сими словами: Дорогі Родимцї! Хотяй ми розкинені по широкій і довгій Америцї, то мусить нас тепер оживити одна думка, одна цїль, а се віддане почести першому каміняреви нашої відчини. На всїх наших плейзах мусять в тім або з початком слїдуючого року бути устроєні концерти, вечерницї або який інший обхід в честь Шашкевича. Ми мусимо звеличити його імя, аби старий чи молодий як і дитина-школяр знали, хто був Шашкевич, що зробив і чим він є великий і заслужений для нас.

Но тоє возвеличенє Маркіяна не може обмежити ся лише на слова; ми мусимо се віддане чести показати також і дїлом. Ми знаємо, що в старім краю сиплять ся фонди на рідну школу, ми знаємо, що всї Русини добровільно оподатковують себе і тягнуть ся з послїдного на народні цїли, хоч кождий з нас знає, як тяжко в краю о гріш. Богу дякувати, нам тут в Америцї лекше о хліб і о цент і длятого, чи можемо ми обоятним оком дивити на се, як наші братя кладуть на народнім жертвеннику свої лепти для народного добра, а ми з своєї сторони малиб бути рівнодушними і нїчого не дати?

Нї, і ще раз нї! Ми мусимо помочи нашому краєви і показати, що й нам добро рідної школи лежить на серци. Длятого ми просимо, щоби при всяких Маркіянових обходах збирали ся добровільні складки, щоби по церквах наше Вс. Духовеньство відправляло парастаси по Маркіянї і заряджувало заразом збиранє жертв, щоби взагалї не проминула анї одна нагода, при якій не зібралоб ся дещо на повисшу цїль. Всї ті жертви утворять один фонд під назвою „Ювилейний фонд ім. Маркіяна Шашкевича" і він пійде на шкільні цїли в старім краю.

Всякі жертви на Ювилейний фонд імени Маркіяна Шашкевича просить ся посилати на адресу касієра, S. Jadlowsky, Box 76. Jersey City, N. J.

За Комітет:

о. Йос. Чаплинський, предс.,
167 Hall Ave., Perth Amboy, N. J.

Ів. Мартон, заст. предс.,
Whiting, Ind.

Сем. Ядловський, кас.,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вол. Каськів, секр.
10 Chmelnycky St., Ansonia, Conn.

КАЛЄНДАР.

ЛЮТИЙ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
8	Четвер	Ксенофонта
9	Пятн.	Івана Золот.
10	Субота	Єфрема. Суб. зад.
11	Неділя	Мясоп. Ігнатія
12	Понед.	Тр. Сьвятих
13	Вівтор.	Кира. Івана
14	Середа	Трифон.

Новинки.

Рапорт іміґраційної комісії. З Вашінґтону доносять, що іміґраційна комісія, досліджуюча через цілих пять літ іміґраційні відносини в краю і за границею, покінчила свої праці і в тих днях має опублікувати широкий звіт із своїх дослідів. Основна гадка сього рапорту така, що до Америки не повинно впускати ся еміґрантів італійських і славянських, бо вони тут „не пожадані" з огляду на „низький стан їхньої культури і малі вимоги житєві." — „Велике число тих еміґрантів — говорить ся в сім рапорті — має деморалізаційний вплив на обнижуванє скалї платнї робітника американського, а тим самим на його житєві обставини. Єсли усїх тих непожаданих виселенцїв не допустимо до берегів Америки, то іміґрация зменшить ся відразу о одну третину." На додаз сказаного наводить ся в рапорті обставини в копальнях мягкого угля в Пенсильванії, де новоприбуваючі іміґранти висаджують з праці старших робітників, котрі не можуть згодити ся на таку платню, на яку годять ся „ґрінори."

Бойкот української мови. Київські дневники доносять, що „істінно-русскії" звернули ся до начальників військових відділів в Київі, з „просьбою" заборонити воякам сьпівати хором українські пісні.

З місцевих складів книжок земства (російське земство то є щось в роді галицької повітової ради) вицофано всї книжки, печатані українськоюю мовою. Се стало ся також заходом „істінно-русских" кругів.

Українська печать в Галичині побільшила ся з новим роком такими часописями: „Новим Словом", дневником, орґаном „Народного Комітету"; „Січовими Вістями", орґаном самостійних, радикальних „Січий"; „Підгірським Дзвоном" в. Сяноці, тижневником призначеним для Лемківщини; „Станїславівськими вістями" тижневником для Підгіря; „Калуским Листком", для Калущини. — На Україні появляють ся нові часописи. В Харкові начинає видаватись тижневник „Сніп", а в Москві місячник (в російській мові) „Украинская Жизнь". Звісно — житє не стоїть.

Крім гумористичної часописи п. н. „Страхопудъ" зачали видавати русофіли-старокурсники ще дві часописи: місячник „Націоналистъ і тижневник „Христіанскій Голосъ" на місце упокоївшого ся „Посланника". Новокурсні русофіли ладять ся видавати також літературно-науковий місячник.

Державний російський гріш в „подъяремной" Галичині. Русифіковане Галичини коштує Росію величезні суми. В минувшім році видано загалом 2½ мілїона рублів на „галицко-русское дѣло". Сам вибір до парляменту двох москвофільських послів пожер близько міліон рублів. Видаванє одної русофільської ґазетки в 15 тисячах примірниках і в величезнім форматі затяжило на буджеті сумою поверх 50.000 рублів. Ще в минувшім році системізовано дуже добре платні посади двох постійних аґітаторів, що безнастанно мають розїзджати по всім закутинам Галичини для поширеня російської національно-державної ідеї.

В сїм році — як впевняють русофіли — нереломовім, грошева форса ще зможе ся. Ходить головно о творенє нових осередків православія для російських православних емісаріїв-батюшок, яких зявить ся в Галичині на весні більша скількість. — Годить ся зазначити, що після звітів, міщених в „Прикарпатскій Руси" розщибає ся найбільше по цілій Галичині звісний екс-професор Гецев.

Арешт німецького наслідника престола. Дневники доносять, що німецький наслідник престола, котрий тепер постійно перебуває в Ґданську, не відвідав доси своєї жінки по злогах, анї не був в Берліні підчас Рідзвиних сьвят, а то тому, що відсиджує ґарнізоновий арешт, на який засудив його цісар Вільгельм за його демонстраційне поведенє в парляменті підчас промови канцлєра в марокканській справі. За ту демонстрацію цїсар покарав його 3-місячним домашним арештом в Ґданьску, але се ніде не оголошувано. Коли прийшов на сьвіт четвертий син престолонаслідника, треба було чимось оправдати неприсутність батька і годї пущено чутку, що престолонаслідник занедужав. Строгість цїсаря походить відси, що цїсаревич не хотів дати слова чести, що здержить ся від політичних демонстраций; противно висланникам цїсаря заявив, що не є вдоволений з заграничної політики, веденої батьком і канцлером і що, о скільки зможе, буде противне прилюдно протестувати.

Вислід парляментарних виборів в Німеччині. Незвичайна дорожня средств поживи, міліонові видатки на цїли мілїтарні, заборча політика правительства і инші подібні „кавалки" пшхнули наcеленє німецької країни під прапор соціялїзму і других поступових партій. Негодованє широких верств Німеччини проти правительственних кругів обявило ся наглядно підчас недавних виборів до німецького Райхстаґу. Самих лише соціялїстичних послів вибрано 110. Крім сих засядуть еще в німецькім парляменті отсї поступові: 46 народових лїбералів і 47 радикальних людовців. Опозиция буде мати отже 205 послів, а всї консерватині партії разом (між ними 18 Поляків) лише 195. Німецьке правительство опинило ся тепер в дуже скрутнім положеню, бо буде мусїло числити ся з лїбералами, які домагають ся далеко сягаючих демократичних реформ. Вислїдом сьогорічних виборів дуже невдоволений цїсар Вільгельм, а з ним і всї підпори його крутої політики.

Ворохобня вояків. З Анґлії звіщають, що в таборі в Ланґмор, недалеко Петерсфільд, в ґрафстві Савтамптон вибухла в сильвестровий вечір ворохобня вояків. Доносять, що кількох шкоцьких вояків, обурених за се, що не увільнено їх на цїлий новорічний день від служби, зібрало ся по погашеню сьвітла перед бараками і почали бомбардувати камінєм мешканя офіцирів. Офіцири і підофіцири повиходили сейчас в нічнім одязї з бараків, а вояки утворили оборонний чворобік. Сержанти намагали ся вдерти до його середини, причім одного з них застрілено, инших покалїчено баґнетами. На конець один з офіцирів визвав найвідважнійшого вояка до двобою, з якого офіцир вийшов побідником. Після сего вояки вернули до своїх бараків.

З „істінно-русскаво" раю. Галицька печать містить лист одного політичного арештанта з Пскова про російські тюремні практики. Читаючи сей лист — холоне серце від грози мук, які доводить ся переносити арештантам. Показує ся, що Росія із своїм ладом се дійстне пекло на землї. Від катованя умирає окол 80 процент арештантів! І дивуйте ся пізнійше, що такий вірний син Росії, як Єронім Луцик тікав чим скорше із сего „раю", проклинаючи його на чім сьвіт стоїть.

Також „воля народу". З Берліна доносять про слїдуючий веселий випадок. В одній місцевости в Вестфалії відбув ся вибір начальника громади. В дни виборів прибув до урни лише один виборець, назвиском Альфред Маєр. На запит виборчого комісаря, кого вибирає відповів: „Голосую на капіталїста, Альфреда Маєра". По довершенім першім акті виборчім, відзиває ся виборчий комісар: „Тому, що всї віддані голоси, то значить ваш голос впав на капіталїста Альфреда Маєра, питаю ся, чи приймаєте вибір? — „Заявляю — звучала відповідь — що вибору не приймаю". Приступлено до другого вибору і знова був відданий лише один голос на капіталїста Альфреда Маєра, який знова вибору не хотів приняти і аж по третім виборчім акті заявив поважно: „Тому, що пересьвідчую ся, що воля народу бажає мене мати війтом, тепер вибір приймаю".

Теплота нутра землї. Майнери, себто люди, які занимають ся добуванєм із земли зелїза, вугля камінного, соли камінної і т. п., переконали ся, що чим глибше вкопвати ся в нутро нашої землї, тим стає теплїйше, а дальше навіть горячійше. В часї, коли на поверхні землї царять тріскучі морози — в глибині землї, в копальнях, гірники мусять працювати лише в сорочках, таке там тепло. Переконано ся, що кождих 33 метри в глибину землї зростає теплота о 1 степень Цельзія. Ся обставина вельми нерепиння в дослїдах нутра нашої землї. В глибині 40.000 метрів, або 40 кільометрів, мусить царити температура на 1.200 степенів. Є се така горяч, у якій усї металї і каміньє топлять ся, наче лій. Виходить з того, що в тій глибині нутро нашої землї творить плинну масу. Після здогадів вчених, селище сил, які спричинюють такі явища, як землетруси (трясеня землї) і вибухи вогняних гір (вульканів) лежить уже в глибині 10 до 20.000 метрів, або 10 до 20 кільометрів.

Духовна слїпота Маріявітів. В так званім Королївстві Польськім в Росії істнує християнська секта Маріявітів, яка має навіть свого біскупа, Ковальського. Члени сеї секти рекрутують ся з найтемнійших верств польського селяньства. Про духовний уровень визнавців нової віри сьвідчить отсей драстичний факт, який не потребує мабуть ніяких коментарів. Банда сфанатизованих жінок удала ся до свого біскупа Ковальського, замешкалого в Лодзї, і стала домагати ся, щоби він дав себе розпняти, а відтак щоби воскрес зі свого гробу. Ковальського уважали сї баби за другого месію і хотїли, аби дав доказ тій науцї, яку голосить. Розумієть ся, що Ковальський не такий дурний, як визнавцї його науки, і тому не мав охоти умирати на хрестї. Що він там говорив тим дурним бабам, які домагали ся його „укшижованя", часописи не подають, але за те напевно знають усї, що 30 жінок виступили з товпи і кинули ся на біскупа, щоби його силою розпняти. Ковальський замкнув ся в своїм помешканю, але баби виважили двері і вхопили в свої руки свого месію. Вже мали його прибити на хрест, та на щастє надійшла полїция і вирвала нещасного біскупа з рук сфанатизованої банди.

Голод в Росії прибирає щораз більші розміри. Як описує Н. В. Чайковський по своїм повороті зі східних провінцій в одній з часописий, то положенє тамошного населеня є страшне. Збір завів зовсім, видачи ледви 53 проц. середного збору, а з настанем зими голод що раз більше заглядає до селянських хат. Населенє, лишене всякої помочи продає за безцїн інвентар, щоби хоч в части заспокоїти голод. Поживою населеня є жолудь, отруби, корінє і кора дерев. Наслїдком такої поживи є шкорбут і тиф. Цїлі громади продають ґрунти і готовлять ся на смерть. Діяльність правительства обмежає ся лише до поборюваня грозячих розрухів. Правительство загарбало именно в свої руко монополь опіки над провінціями дїткненими голодом і виконує її на свій лад, усуваючи завпсно від помічної акції всї особи і стоваришеня. Вільно їм виравдї збирати складки, але зібрані гроші мусять віддавати до каси урядового „Червоного Хреста"; звісного з сего, що його голова, вел. князь Серґій, вкрав підчас російсько-японської війни гроші товариства. Всяка ратункова акція є поручена з уряду бувшим офіцирам, котрі господарують в сей спосіб, що лише шеста часть гроший, призначених на сю цїль, дістає ся дїткненим голодом. Насїнє, закуплене за суму 5 міл. карб., прийшло за пізно, так що населенє не могло вже з него користати; а між тим нужда стає щораз грізнійшою. Голод є для Росії другою — господарською Цушімою.

Ревізія київської охрани. По убитю Столипіна перевів сенатор Трасевич ревізію київської охрани, причім стверджено, що шеф охрани, підполковник Кулябко в часї усуваня з Київа і арештованя всїляких підозрілих осіб перед приїздом царя, одержував від них по 50 рубл. а відтак позволяв їм лишити ся в Київі. З 300.000 рублів, призначених на охорону особи царя підчас київських торжеств змогла охрана виправдати ся з ужитя ледви 28.000 рублів. В тій квоті знаходить ся позиція 2.400 руб. на випозичене фраків для 60 поліційних аґентів на ґалеве представленє в театрі. В списі тих аґентів находить ся також імя виновника замаху на Столипіна, Баґрова. Тимчасом протокол страченя Баґрова стверджує, що його повішено у власнім його фраку.

Російський бальон на звидинах в Галичині. Перед кількома днями замічено над Гусятином бальон, що летів від сторони Росії в висоті кількасот метрів. О скільки можна було ствердити далековидами, лодка під бальоном прибрана була в синьо-біло-жовсті хоругви, а в ній сиділо двох російських офіцирів, слідячих околицю далековидами. По кількаминутовім пинбованю над Гусятином, бальон змінивши висоту лету, вернув до Росії. Русятинське староство повідомило про се намісництво, а також міністерство заграничних і внутрішних справ.

Австро-угорський міністер справ заграничних, ґраф Еренталь, зажадав від цісаря, аби увільнив його від обовязків. Цїсар Франц Йосиф І. однакож старає ся його задержати бодай до укінченя італїйсько-турецької війни. Гр. Еренталь подає ся до димісії, бо не може згодити ся з наслїдником австрійського престола, який доконче хотів-би війни з Італїєю. Поміж Італїєю і Австрією справдї відносини від довшого часу дуже напружені і вже кілька разів в протягу кількох послїдних літ малощо не прийшло до війни. Тепер, коли італїйські війська заняті в Тріполїс, уважає наслїдник трону, що настала найлучша пора аби побороти Італїю.

Шкільництво на Угорщині. Після урядових списів з 1910. року є на Угорщині (без Хорватії) 16.455 народних шкіл. В 78 проц. викладною мовою є в цїлости або в більшости предметів мадярська мова, 14 пр. шкіл є чисто румунських, 4 прц. німецьких. Майже 30 прц. учителїв не має учительських кваліфікацій. Неграмотних поверх 24 року житя на 4,062:678 осіб єствує 1,218.-621 або 30 прц., з чого є Румунів 59.1, **Русинів 53.3**, Сербів 46, Хорватів 28.8, Словаків 27.7, Мадярів 20.2, Німців 13.5. Треба тямити, що всї Жиди признають ся там за Мадярів.

Страшна пімста побитої жінки. В місточку Міскольч, на Угорщині, лучилась така страшна подія: Селянин Франц Коро прийшов оноді пяний домів і почав з жінкою колотнечу, закидуючи її зломанє супружої вірности і в часї колотнечі побив її. Коли опісля заснув, жінка перерізала йому бритвою горло так, що смерть наступила сейчас. Арештована зізнала в суді, що спершу хотїла пімстити ся смертію своєї осьмимісячної дитини, але опісля справу розважила і зарізала свойого чоловіка.

Сьвято о. Маркіяна Шашкевича в Пітсбурґ, Па.

День 28-го січня 1912 р. золотими буквами записаний в памяти підсбурської громади. Того дня обходила парохія сьв. Івана Хрестителя память столітних уродин пробудителя галицької України, о. Маркіяна Шашкевича величавим концертом.

Сьвято розпочалось заупокійною панахидою в церкві парохіяльній, яку відправив місцевий парох Всесьв. о. шамбелян К. Курилло в сослуженю пароха з McKeesporť о. Стефана Вацишина.

Точно о годині 8½ піднеслась куртина, а очам зібраної авдиторії представив ся хороший портрет Маркіяна на піднесеню, прибраний зеленю і хоруговками о народних красках. Півкругом за портретом уставив ся дівочий хор, починаючи оба крила маленьким шкільним цьвітом дівчаток. Було враженє, неначе рідні діти свого любого тата окружили у великий день Його уродин, щоб висказати і виспівати чувства свого дитячого серця і зложити у Його стіп свій глубокий поклін. Справді, у своїх сріблистих, білих, хоч скромних одежах, хор дівчат як мак лелів.

За хвилину станув на естраді Всч. о. шамбелян і щирими словами привитав зібраних гостий, що по береги виповнили простору галю, та вказав на ціль „нинїшної великої хвилї".

З хору виступило наперед дівчатко, З. Федорчак. „Мово рідно, слово рідне" понеслась деклямація з маленьких діточих уст, а таким звінким і донеслим голосом, що і на дворі спячий міг почути, що: „хто вас забуває, той у грудях не серденько, а лиш камінь має". — Серед бурі оплесків, зникло дівчатко між хором.

Ті самі слова деклямації відсьпівав уставлений на естраді дівочий хор. Коли приходить ся мені кілька слів сказати за хор, який справді був цілою душею Маркіянового сьвята, треба признати, що хор дівочий в такім складі, в якім був під вправною і умілою дириґентурою п. А. Стисловського, місцевого учителя, не позіставляє нічого до бажаня. Він мусів захопити серце і ум навіть найвибагливійшого слухача і критика.

З великою совісностию і педантичностию, із зрозуміньем всїх відтїнів і тонкостий, з певною дикцією віддано всї хоральні точки, богатої програми концерту. Богато мозольної працї мусів вложити д. А. Стисловський в так перфектне вишколенє хору, за що йому честь не лиш від пітсбурської громади, але і від присутних гостий, що не могли налюбуватись звуком руської пісні.

„Підлисє і Думка" дальша точка програми, віддеклямувала ві зрузуміню А. Ваславська. І знов хор мішаний „Цьвітка молить" і „Там єсть в лісї зруб" прикував слухачів до рідної пісні. Слідуючі деклямації, які виповняли переплітано з хором дальші точки програми випали зовсїм удатно, за що декляматорки нагороджувано рясними оплесками. Деклямували: Н. Ґабор „Згадка", М. Пастирчак „Над Бугом" і „Лиха доля", п. Теодозія Костишак „Туга за родиною" і „Два віночки", М. Липак, „Сумрак вечірний", Т. Костишак „Цьвітка молить", Т. Михальська „Бандурист".

Прегарно відсьпівали: М. Пастирчак, О. Ковальська і П. Михальська терцет: „Ангел ночи", а відтак дует: А. Стисловський і М. Костишак „Завила в долині червона калина". — П. М. Костишак своїм виробленим, ніжним о високих тонах голосом, притім поставою і інтелїґентним виразом лиця справді імпонує, а своїм виступом може вдоволити найвибагливійшу публику.

Друга часть програми розпочалась піснею: „Ой збирайтесь працювати" хор мішаний, і „З турецької неволі" п. М. Костишак.

Відтак слїдував відчит про Маркіяна Шашкевича, який виголосив о. Стефан Вацишин, парох з McKeesporť, Pa. В своїй бесїді представив він сумну долю руського народа в часах Маркіянових уродин. „Слези у грудях народа скаменїли і в тверду скалу над серцем ся збили". Переходячи до Маркіяна, котрий збудивши свого закутого, поневоленого брата з дрімоти, кликав до него: „Відкинь той камінь, що ти серце тисне"..., повів бесїдник слухачів думкою під „Крест на Білій горі у Підлисю", щоб там у родиннім міщі воскресителя галицької України набрати сили до борби за правду і волю, запалити серце своє любовію до рідного слова, та прогнати мраки тьмаві з рідної землицї.

Знова понеслась пісня „Не згасайте ясні зорі", опісля „Зазвеніло" і „Ой летіла горлиця", терцет хор мішаний. Кульмінаційною точкою хоральних продукцій були: „Вечерниці" Ніщинського, вкінци „Там за тихим за Дунаєм", сольо п. М. Костишак і мішаний.

„Вечерниці" належать до одних з тяжших до вишколеня творів музичних і нераз інтелїґентні сили не вивязують ся як слід з своєї задачі. Тут хор опанував всї позиції так уміло і певно, що слухач мав враженє, що се сьпіває не аматорський хор, але хор справдешних заводових артистів. Саля дрожала від оплесків і загального одушевленя, так що хоч як пізна пора була, хор був змушений по кілька разів повтаряти і надпрограмово сьпівати.

На закінченє промовив місцевий парох Всесьв. о. шамбелян К. Курилло. Подякувавши в сердечних, зворушаючих словах присутним за участь в торжестві, сказав: „Всюда ставлять памятники, або вмуровують камінні таблиці в столітні роковини нашого ґенія о. Маркіяна. Нехайже і наша громада поставить памятник незабутому віщунови, але тревальший від криці і каменя. Нехай сей памятник буде писаний золотими буквами на серцях маленьких діточок і цїлої громади. Тим памятником буде: Школа тутешньої громади від нинїшної хвилї буде носити імя: „Школа імени Маркіяна Шашкевича". „Славно!" — загреміла галя і понеслась пісн: „Ще не вмерла Україна". Сьвято закінчило ся по 11 годині в ночи.

Так гідно і достойно сьвяткував Пітсбурґ столітні уродини о. Маркіяна.

Честь Вам Пітсбурщане! Під розумним проводом і неутомимою працею Вашого дорогого о. пароха. Ви показали сьвітови, що ідея Маркіяна Вам сьвята і дорога. Йдучи за Його покликом, Ви прогнали мраки тьмаві, — себто кирнників і фальшивих патріотів і просьвітителів з своєї парохії, що тільки одно лихо вміли сіяти, та дасть Бог, що Ваша парохія розвиватись буде ще на більшу славу Божу і добро рідного народа.

Присутний.

Звіт з віча в Вонсокет, Р. Ай.

Дня 24. грудня 1911 року в Вонсокет, Р. Ай. відбуло ся віче в справі фонду ім. Мир. Січинського і бл. п. Ник. Стефановича („Рідна Школа" в Галичині).

Віче отворив Теодор Маґаляс, поясняючи, що Січинський пімстив ся за нас всїх, та потерпів за нас, і спитав чи так само і ми всї постояли за Січинським? Ні, бо знайшло ся між нами шумовинє, що пяне прийшло на галю, та напали як дикуни на спокійних людий; почались крики та бійка, а в кінци кацапи обкидали людий яйцями, та попляміли на них одіж. З тої причини комітет був змушений розвязати віче 30. падолиста, а скликати на ново, на день 24. грудня 1911. Та і нині, щоби перебіг віче спокійно, треба було забезпечити ся проти розбишацьких кацапів аж двома сторожами безпечности. (Голоси: Ганьба! ганьба їм!)

Відтак бесїдник покликав місцевого пароха, о. Турулу на предсїдателя. О. предс. подякував зборам за вибір, та сказав, що предводити в народі то є річ чесна та похвальна. На секретарів покликав, Михаїла Чагарина і Івана Пригоду, на що збори одноголосно згодились.

Перший голос забрав Теодор Маґаляс; бесїдник в своїй палкій промові змалював некольні насильства польських шляхтичів над галицькими Русинами. Спімнув за вибори в Дрогобичи, за Половецьких трупів, за Марка Каганця, про смерть А. Коцка та про геройське діло Мир. Січинського. А коли сказав, що Січинський на волю дістав ся, та що Ляхи зганьбили ся через те перед сьвітом, та казять ся зі злости, що Січинський на воли, то на гали счинив ся крик: „ганьба Ляхам!"

Другий з черги забрав голос о. Турула. Він обширно, прекрасними словами змалював заслуги та діяльність Маркіяна Шашкевича, який в тодїшних тяжких часах навчив Русинів не встидати ся свого, та показав нам дорогу, якою нам треба йти, щоб здобути собі славу між другими народами. По тім сказав, що ми повинні також величати таких мужів як бл. п. о. Стефанович та Мир. Січинський, бо не людям віддаємо честь, а тим ділам, що вони зробили для народа. (Оплески і „славно!")

Третий забрав голос Ст. Виспянський і говорив про житє руських людий в Америці.

Четвертий говорив Онуфрій Червінський про діяльність бл. п. о. Стефановича на поли церковнім як і на поли просьвітнім, та загрівав до складаня лепт на рідну школу.

Пятий з черги говорив Андрій Швець про народних зрадників, та яку шкоду вони наносять для народу, та о інтелїґентах, що нераз, хотяй-би могли, а не дуже радо опікують ся своїм меньшим братом, а головно дбають о свій власний бізнес.

Шестий говорив Симеон Мостецький про просьвіту; порівнав просьвіту до сонця, що сьвітить.

Семий забрав голос Михаїл Гагарин і сказав, як то малий Михась Коханчик погиб від ляцького учителя за руський „Отче наш". Опісля наступили деклямації. Віддеклямували: Симеон Мостецький: „Доборолась Україна до самого краю"; Володимир Липський: Вінець Тараса Шевченка; Никола Шевчук поезію Тараса Шевченка; Станїслав Виспянський „Старого вояка", чим дуже людий розвеселив. По тім говорив ще Мартин Галас як належить шанувати сьвященників і як заводити страйк.

На закінчене віча о. предсїдатель горячими словами подякував зборам, та місцеві сьпіваки відсьпівали гимн народний: Ще не вмерла Україна.

Слава і честь Вонсокетським жінкам і дівчатам, що взяли численну участь в народній справі.

На вічу зібрано 38.67 дол. З того вислано 21.00 дол. до краю на „Рідну Школу", а решту призначено на ту саму школу в Вонсокет, Р. Ай.

Вічевин.

КАСОВИЙ ЗВІТ УПРАВИ ФОНДУ ІМ. БЛ. П. О. Н. СТЕФАНОВИЧА НА „РІДНУ ШКОЛУ"

за місяць січень 1912 р.

Бр. сьв. Юрія від. 135 Р. Н. С. в Смок Рон, Па. 5.00.

Бр. сьв. Анни від. 188 Р. Н. С. в Ґінтер, Па. 16.75.

Бр. сьв. Володимира Вел. від. 58 Р. Н. С. в Рамей, Па. 25.00.

Григорий Болюх з Блюмфілд 1.00.

Теодор К. Ґут з Пітсбурґ, Па. (деклярація) 10.00

Процент по день 15. гр. м. р. 4.35.

Іван Сурилко з Гармарвіл, Па. 5.00.

Евстахий Бурий з Пітсбурґ, Па. 1.00.

Бр. сьв. Петра і Павла від. 245 Р. Н. С. в Трентон, Н. Дж. 5.00.

За старанєм п. П. Стадника жертвували слїдуючі члени бр. сьв. П. і П. в Трентон, Н. Дж. по 50 цнт.: Пав. Стадник, Андрій Музика; по 25 цнт.: Мих. Сподарик, Ілько Кінах, Стефан Курочка, Пилип Калужняк, Семен Шеремета, Данило Шумський, Андрій Гаргай, Петро Рогоза, Ів. Слука, Дм. Собко, Іван Михарський, Гр. Купецький, Кир. Коциф, Гр. Кавка, Мих. Кавка, Петро Кенда, Данило Савчук, Вас. Великий, Ів. Паславський, Петро Бірбан, Матвій скоропад, Іван Юзва, Ант. Гох, Йосиф Паславський, Йос. Клим, Вас. Галько, Андрій Кавка, Іван Мандзюк, Ст. Практика, Григ. Гаврищкевич, М. Курочка, Мих. Шумський.

Збірка на іменинах о. Струтинського в Шікаґо, Ілл. 14.55.

Коляда т. „Січ" в Шікаґо, Ілл. 19.00.

О. Струтинський з акафисту 20.00.

Іван Сурилко з Гармарвіл, Па. 2.00.

Бр. сьв. Володимира від. 105 Р. Н. С. в Найставн, Па. 10.00.

О. Д. Хомяк 1.00.

Разом	$148.65.
Чистий дохід по конець 1911 р. (диви „Свобода" ч. 3 с. р.) виносив	$1113.35
В січни с. р. вплинуло	$148.65
Стан шкільного фонду	$1262.00

НА ПАМЯТНИК НАГРОБНИЙ БЛ. П. о. Н. СТЕФАНОВИЧЕВИ ЗЛОЖИЛИ

в січни с. р.

Бр. сьв. Юрія в Смок Рон, Па. від. 135 Р. Н. С. 5.00.

Бр. сьв. Анни від. 188 Р. Н. С. в Ґінтер, Па. 5.00.

Теодор Куль. Ґут (декл.) 5.00.

Братя Стражинсци, кравцї з Пітсбурґ, Па. 5.00.

Іван Сурилко з Гармарвіл, Па. 2.00.

І. П. Коліґен. погребник з Пітсбурґ, Па. 10.00.

І. Коліґен, молочар з Пітсбурґ 1.00.

Збірка на гробі бл. п. о. Н. Стефановича в річницю смерти 12.90.

О. Д. Хомяк 2.00.

D 31

Разом	$47.90
Чистий дохід з кінцем 1911 р. виносив	$232.20
В січни с. р. вплило	47.90
Стан ф. будовн памят.	$280.10
Стан шкільного фонду	$1262.00
Стан фонду буд. пам.	280.10
Стан обох фондів	$1542.10

Гроші находять ся на книжочці під назвою: Rev. Stefanowicz Ruthenian School Fund, в German Savings & Deposit Bank, S. S. Pittsburg, Pa.

Гроші належить засилати на адресу: A. Buczak, 1401 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa., виписавши чек: M. Porada.

о. М. Данилович, предс.,
М. Порада, кас.,
А. Бучак, секр.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців $2.50
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Ґовернер Вілзон про европейську імміґрацію.

Послідними днями богато шуму і гамору по цілій Америці наробив ґовернер Вілзон своєю „Історією американського народу." Власне появив ся пятий том сего епохального діла. Ся історія, се велитенське діло, старанно обдумане і оброблене, маюче обіймити кільканайцяти томами друку усю історію американського народу. Ся історія є висловом тих поглядів і думок, які довгі літа голосив ґовернер Вілзон будучи ще професором висшої школи.

На жаль, ґовернер Вілзон не завсїгди удержав ся на висоті своєї задачі. В пятім томі, який щойно опустив друкарню находимо іменно між иншим такий уступ:

„І ось надтягли горди людий, рекрутуючі ся з серед найнисших кляс суспільства, а походячі з полудневої Італії, люди найпідлїйшого сорта з Угорщини, Польщи, істоти, що не посідають найменчого знаня, без енерґії і ініціятиви, без крихітки інтелїґенції; а вони хлинули сюди филею, кріпшаючою з року на рік, зовсїм так, начеб полуднева Европа ригнула до нас своїм найнужденнійшим, найнепотрібнійшим шумовинем.

„Хинці як робітники, не як горожани, о много більше суть пожадані, як отсі дикі горди, що рік-річно заливають наші східні пристани. Правда, і вони мають многі брудні звичаї і навички, але не через них вони стягнули на себе загальну ненависть: спричинили її їх інтелїґенція, їх витревалість у праци, їх майно та зручність, більше ограничених соперників виперти з ринку праці. І під напором тих людий, яких вони щойно не зробили зовсїм злишними, їх виключено з краю. Найбільше непожадані елементи, що прибувають до наших східних портів, терпить ся у нас, позаяк вони залагоджують роботу найнизшого, найпідлїйшого сорта".

В сей спосіб ґовернер Вілзон одним почерком пера осудив усю теперішну еміґрацію до Злучених Держав. Передовсїм Славян, позаяк під назвою Поляків, звичайно тут розуміє ся не тільки самих Поляків, але взагалї усїх Славян прибуваючих з Европи.

Сумніваємо ся, чи сей осуд Вілзона надто дїткне Поляків або загалом Славян. Славяни приходять сюди, щоб тяжко працювати, щоб дійсно сповняти найгрубші і найтяжші роботи. І вони працюють, крівавим потом обливають кождий зароблений доляр. Кождий цент, що дістає ся їм як винадгорода за їхню важку працю, за продажу їхньої робучої сили є чесно зароблений. Що більше, теперішний цвитучий стан Америки виріс на кістках Славян. Не булоб Славян в тутешних майнах, не булоб сего дешевого мяса у різницях Злучених Держав, якими в повнім того слова значіню представляють ся тутешні копальнї вугля, не булоб і тутешного велитенського фабричного промислу.

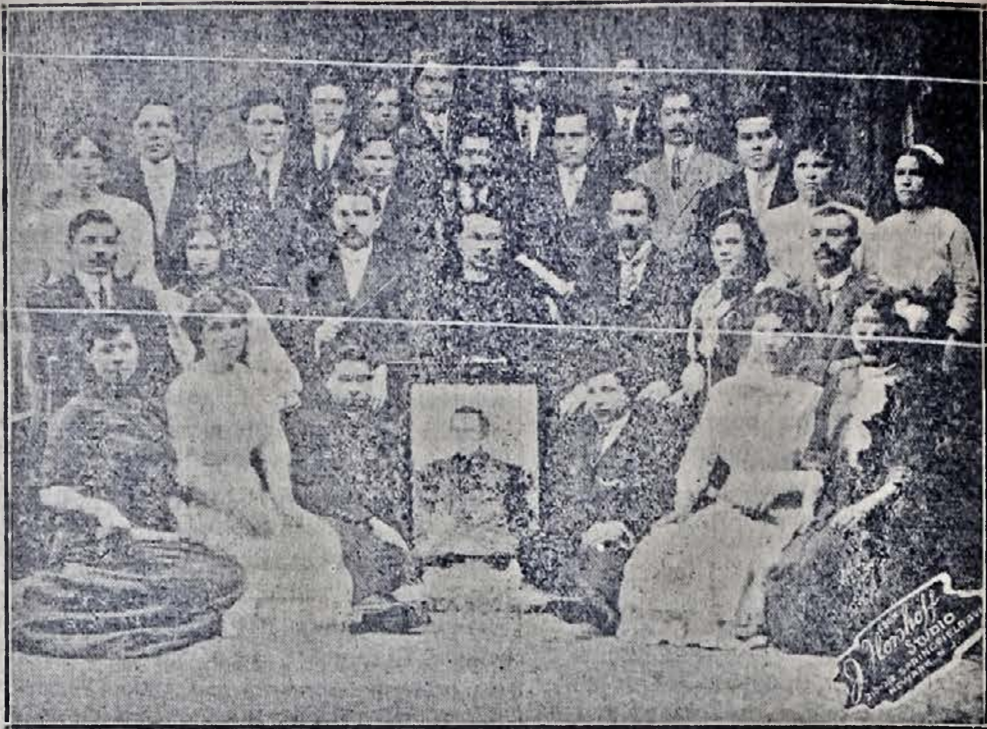
І Славяни ніколи не потребують встидати ся своеї національности, хотяйби навіть і десять ще більше учених як Вілзон, з шовіністичного засліпленя поставили їх ще у низшім ряді, як Хинців.

Ґовернер Вілзон виключає також і Італійців. Се хиба рівнож і Італійцям нічого не пошкодить. Вони можуть чемно заявити американському засліпленцеви, що се власне Італія видала на сьвіт Колюмба, який перший промостив отсю дорогу, якою опісля могли йти предки ґовернера Вілзона, щоб різати і обкрадати безборонних Індіян.

Нам взагалї є дуже симпатична всяка людина, що весь свій вік посьвячує науці. Але така людина, що більшу половину своєї жизни пережила поміж недозрілими „College-Boys-ами" ще не управнена, на підставі призбираних досьвідів з школярами видавати осуд про старі, культурні народи Европи. І Вілзон цілком некомпетентний осуджувати або оцінювати значінє, яке положили еміґранти з проскрібованих ним країв, для економічного розвитку Злучених Держав, бо він про се не має, а навіть не може мати, найменшого понятя.

І найгіднійше відповімо Вілзонови на кинену нам обиду, переходячи як члени обиджених ним народностий з поблажливою міною над його індівідуальними поглядами.

Що знова тикає ся його кандидатури на президента Злучених Держав з рамени демократичної партії, то неуроджені в країні долярів робітники повинні се затямити собі, що Вілзон уважає їх за менче вартних від Хинців. І коли мимо бурі протесту, яка зірвала ся в цілім краю, демократична партія все таки малаб відвагу потвердити номінацію Вілзона, то чужі уроженці повинні дати американським шовіністам порядну науку: нехай тямлять, що еміґранти в Злучених Державах се поважна сила, якої не вільно легковажити і яка потрафить забрати рішаючий голос в політичнім житю Злучених Держав.

„Нюарський Боян" з нагоди 100-лїтного ювилею уродин Маркіяна Шашкевича.

Маркіянове сьвято в Нюарк, Н. Дж.

У нас вкоренив ся звичай, що всякий концерт, всяку аматорську театральну виставу, нехай-би вони і як випали, в часописи підносить ся під небеса. Подекуди і рація, бо наш народ передовсїм треба заохотити, розбудити у нїм замилованє до чогось гарнійшого, ідеальнійшого. А коли вже се стане ся, доперва тодї легкою але предметовою критикою можна старати ся направити усякі блуди та вигладжувати нерівности.

Случайно якось випало менї бути на Маркіяновім сьвятї, яке обходили нюарські Українці на дни 21-го січня. Низкою вражінь, винесених із сего обходу хочу подїлити ся з шановними читачами. Не буде се однак звичайна, шабльонова похвала, бо хвалити-му лиш се, що дійсно заслугувало на похвалу; а що нї — не поскуплю слів критики.

Маркіянове сьвято почало ся панахидою в церкві, яку відправили прибувші нароком на се сьвято оо.: Н. Підгорецький, Й. Чаплинський і Е. Сидоряк. Перед панахидою виголосив о. Е. Сидоряк пориваючу, патріотичну проповідь, порівнуючи наш народ до великана-героя, що його сусїди скували і лишили серед шляху. І не було кому подати водицї-живицї, щоб обмити осліплі очи, щоб привернути страчені сили. Аж ось явив ся пророк, добув живе народне слово з плїсни забутя і великан-народ пробудив ся, прозрів, пірвав желїзні пута. Горячим зазивом до піддержуваня наших приватних шкіл у ріднім краю закінчив о. Сидоряк свою патріотичну проповідь. Підчас проповіди місцевий парох, о. П. Понятишин ходив по церкві і збирав добровільні датки на фонд „Рідної Школи" в Галичинї.

По церковнім богослуженю рушили усї до галї під церквою. І з прикростю треба зазначити, що не всї Русини-Нюарчани почували ся до обовязку віддати поклін воскресителеви галицької України. Простора церковна галя поволеньки заповняла ся людьми. Не богато їх прийшло, у небогатьох відізвали ся у серцях благороднійші струни, але сї що прийшли, се був сам кращий цьвіт нюарської Руси-України. Липили ся оподалік тільки отсї, що у „грудях не серденько, а лиш камінь мають...."

Тихо підніс ся занавіс. На серединї сцени, з посеред цьвітя, лент і наших та американських прапорів глядїло на присутних журливе, Маркіянове лице. Під портретом пишала ся напись: „В память 100-лїтної річницї народин Пробудителя галицької Руси, Маркіяна Шашкевича, „Український Боян" в Нюарку, Н. Дж." Поза умаєненим чатиною і прикрашеним портретом уставив ся півколесом нюарський Боян. Дївчата у чудових, народних костюмах, хлопцї у синїх та червоних шараварах, у вишиваних сорочках. І мимоволї приходило ся менї забути, що се не на чужій, несвоїй землици; думка тихо линула за океани і здало ся, що се у нашому, далекому, рідному селї, вечером у недїлю вийшла молодь гуртом засьпівати пісень, побавити ся, повеселитись. Здало ся, що ось десь у кущах залящить соловейко, повіє пахощами скошеного сїна із далеких лугів.... Та нї. Ось за плечима якийсь дикун (загорілий приверженець „Гайдамаків", як я опісля дізнав ся) „пустив віца". Щез весь чар і менї пригадала ся дійсність, пригадало ся, що я в Америцї.

З посеред хору виступив на перед місцевий парох, о. П. Понятишин. Короткими, ядерними словами вказав він на значінє отсего сьвята, пояснив культурну вагу усяких народних обходів та неначе ввів присутних у сьвятиню Маркіянових думок, задушевних бажань і мрій. По промові загреміли акорди народної піснї „Козаченьку куди йдеш". Щоб не розводити ся надто довго, обговорю усї хорові точки разом. Мішаний хор нюарського Бояна виповнив 2-гу точку (Коз. куди йдеш) 6-ту, (Не згасайте ясні зорі), 8-му (Вязанка народних пісень, Кумановського), та 10-ту (Ой не нам в кайданах ходити). Усї чотири вокальні точки програми випали бездоганно. Слїдно було велике зісьпіванє і вишколенє хору, та модульованє тонів від найтонкійших pianissima до найгрімкійших „ff". Поодинокі голоси не вибивали ся нїколи коштом загальної гармонії, лиш хор заєдно, мимо того, що прим. баси були незвичайно сильні, а сопрани трохи слабші, тримав ся на уровени милозвучної гармонії. Хто знає, кілько то треба положити труду і працї, щоб з сирого, нераз майже неможливого матеріялу склеїти який-такий хор, той з найбільшим признанем мусить вдарити чолом перед заслугами місцевого дяко-учителя, п. Т. Каськова, який з'умів поставити нюарський хор на вижні правдивого артизму. Честь і слава нехай буде його заслузї.

Кульмінаційною точкою проґрами, безперечно, було сопранве сольо „На що менї чорні брови", відсьпіване панною А. Базарницькою. Молоденька сьпівачка, з руками, мімікою і дикцією досьвідної старої артистки, сьпівала з таким чутєм, з таким зрозумінєм, що відразу пірвала за собою усїх слухачів. Не дуже сильний, але мягенький, срібний голосочок лив ся, тьохкав, та дзвенїв серед гробової мовчанки прикованих слухачів, відкриваючи перед ними якусь чарівну країну примани, краси, поезії. Коли сьпівачка скінчила, здійняла ся правдива буря оплесків, яка не змовкла доти, аж доки зарумянена наче вишня молоденька артистка не додала до своєї програмової точки надпрограмову: „А де-ж той цьвіт" — Лисенка.

Не менше успішно вивязала ся рівнож панна Базарніцька із своєї деклямації „Бандурист". Кромі нього було ще три деклямації: д. Ст. Дзюбатий деклямував „Погоню", і дво

дрібненьких діточок: Василь Хома (Рідна мова) та Анна Хома (Руська мати). Мимоволі сльози напливали до очий на вид того маленьства, що неповоротно вийшовши на сцену, нескладними усточками, але із щирого серця проголошувало ревні слова поезії. І присутні з запертим віддихом слухали слів сего дрібонького цьвіту нашого народу, нагороджуючи грімкими оплесками маленьких декляматорів а заразом і їхнього учителя п. Каськова, що мусів немало потрудити ся, заки вивчив їх не лиш рецитувати на память, але зрозуміти виповідані слова.

Милу несподіванку дізнали присутні, коли п. Юлія Зволинська, славнозвісна патріотка з Перт Амбою явила ся на сцені і віддеклямувала свою поезію в честь Шашкевича.

Відчитів було два. Д. А. Цурковський говорив про часи до Маркіяна Шашкевича, представляючи сумний занепад рідної країни під кормигою Польщи та в перших десятиліттях австрійського панованя. Д. Т. Каськів знова в широко та дуже приступно обробленім відчиті розкрив перед слухачами ціле сумне житє вїщого Маркіяна та вказав на сї велитенські заслуги, які він положив для нашого народного відродженя.

Надпрограмово говорили ще о. Підгорецький, заохочуючи Ньюарчан до дальшої витревалої праці, та Іван Ткач, член Бояна, дякуючи присутним за участь в сьвяті.

Народним гимном, „Ще не вмерла Україна" закінчило ся се пропамятне сьвято Ньюарскої Руси.

Для доповненя образця належить мені згадати, що на сали бачило ся многих місцевих Росіян та Поляків, а з позамісцевих Русинів, кромі згаданих повисше сьвященників, п-ю Ю. Зволинську і д. І. Переговського з Перт Амбою, д. М. Климка з Ню Йорку, дд. Волод. Каськова і І. Навроцького з Ансонії та многих людий з Елизабет та Перт Амбою.

На фонд „Рідна Школа" прийшло з панахиди та з концерту круглих 60.00 дол.

І так ньюарська Русь, по довгих невзгодинах та сварнях починає опять, завдяки умілому проводови місцевого сьвященника, о. П. Понятишина та щирій праци д. Т. Каськова, будити ся з зимового сну, та гонити з поміж себе „мраки тьмаві". І не ошибусь, говорячи, що вже недовгий час, як ньюарська Україна займе почетне місце посеред наших громад на чужині.

Гість.

ПОВІДОМЛЕНЄ. 6—7

Подаю до відома усім, кого се тикає ся, що моя теперішна адреса звучить:

Rev. W. S. Hrywnak
404 Mercer Str., BUTLER, PA.

Ювилейний Фонд ім. Маркіяна Шашкевича.

Оголошено в числі 5-ім $176.96

Jersey City, N. J. підчас домашної забави у п. К. Кирчова зібрав п. Маркевич - 2.00

На весїлю у п. Ник. Матлаґи зібрав п. Т. Лабовський - 9.55

На хрестинах у д. Андрея Патрили, в Менвіл, Р. Айланд, за почином пп. Івана Швець і Стефана Шевчук, зложили слідуючі гості: по 1 дол: Стефан Шевчук, Ів. Швець, М. Познанський, Гавр. Микитин, К. Ґанчар; по 50 цнт.: В. Патрило, П. Сулима, І. Сунтельний, А. Патрило, П. Сидор; 35 ц.: Дм. Сулима; по 25 цнт.: В. Голос, Ст. Лапчинський, Настя Бужир, Марія Бурич, Анна Лиса, Дан. Нитка, Марія Напака, Ф. Народовий; 20 цнт.: І. Ґудз; 15 цнт.: Ів Романович; по 10 цнт.: Марта Патрило, Н. Рожик, Наталка Пригарська; по 5 цнт.: Дм. Димидас, Н. Н. (дитина). Дрібними датками $1.41. Разом по відтрученю коштів посилки - - - - - 11.91

Разом $200.42

Всякі дальші жертви просить ся висилати на адресу касієра фонду: S. Jadlowsky, Box 76. Jersey City, N. J.

о. Йос. Чаплинський, пр.,
Сем. Ядловський, кас.,
Вол. Каськів, секр.

Заходом „Русько Укр. Тов. Січ" і чит. „Просьвіта" в Сиракюз, Н. Й. відбуде ся в суботу, дня 10-го лютого 1912 р.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ З АМАТОРСЬКИМ ПРЕДСТАВЛЕНЄМ „СВАТАНЄ НА ГОНЧАРІВЦї"

в гали п. Гливи, 927 W. Fayette St., Syracuse, N. Y.

Початок о годині 6-ій вечером. Весь дохід призначений на будову нової гр. кат. церкви. Вступ 25 центів. В представленю беруть участь отсї аматори(ки): Микита Попик, Ксеня Бандас, Анастазія Яновська, Іван Шеремета, Григорій Трач, Николай Крук, Онуфрей Шеремета, Теодор Ясеник і другі особи.

Режисер і управитель читальняного хору: п. С. Вульчин, дяко-учитель.

Братя і Сестри, Сиракюзькі парохіяни і з других околиць! Прибудьте на сей Баль, де при чеснїй забаві та поучаючім представленю розвеселимось з кінцем мясниць по тяжких тижневих трудах, а тим самим принесемо цеголку на нову церков, котрої від давна ждемо. За добру і веселу забаву ручить

Комітет.

ПОЗІР! РОДИМЦІ! ПОЗІР!

Товариство сьпівацьке в Когус, Н. Й. відограє **в недїлю, дня 17-го лютого 1912 р.** в гали церковній на Ontario Street, Cohoes, N. Y.

Театральне представлене: „УБІЙНИКИ" мельодрама в пятьох діях!

Особи:

Гарасим Дерун, війт — Т. Копчевич.
Гаська, його жена — Б. Копчевич.
Грицько, їх син — М. Саламандер.
Василь, їх приймак — П. Дмитрик.
Яким Баґрій і Гершко — А. Федоренько.
Настя, його жена — К. Курчовська.
Марія, їх дочка — М. Лешко.
Лесь, парубок — П. Ропицький.
Семко і Іван, вартівники — Іван і Петро Ропицкий.
Панько, сїльський дідусь — М. Мазуля.
Судія — П. Дзємба.
Лїкар, Жандарм, Судовий секретар, Кат, Гайдуки, Свахи, Дружки, Весїльні і Старости.

Характеризатор: Т. Маліґлуфка.

Початок точно о 7. годині вечером.

Вступ для дорослих 25 цнт., дїти 10 цнт.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Заходом українського поступового робітничого „Товариства ім. Мирослава Січинського", в Ню Йорку відбуде ся

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ в сю суботу, дня 10-го лютого,

в Liberty Hall, 257--263 E. Houston St. New York City.

Початок точно о годині 7-ій вечером.

ВСТУП 25 цнт. від особи.

Запрашаємо всїх поважаних Родимців з Ню Йорку і околиці. Буде пригравати перворядна музика. Чистий дохід призначений на Українську Бібліотеку. За добру обслугу ручить

КОМІТЕТ.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА В ГАЛИЧИНІ".

По одному долярови зложили і дальше кличуть слідуючих: Іван Нечистий кличе Григорія Михайлїцького і Гриця Яремка з Northampton, Pa.; Дмитро Придимірський кличе Костя Бойка і Аксентія Колодія; Матій Тимошик зложив $2.00 і кличе Семена Сеника з Sletedale, Pa. і Івана Кравчука з Нортгемптон, Па.

Пошукуваня.

Хто би знав, де єсть Гриць Федорчак з Устя руського, жонатий в Брукляні, 26 літ, високий, чорнявий, цареславний, гикавий, брата має в Чікаґо, нехай дасть мені знати а дістане 20 дол. надгороди. Назвиско може змінив. Андрей Телеп, Carnegie, Pa. R. F. D. No. 2 Box 34. 5—6

Пошукую своєї жінки, літ 28 середного росту, з Галичини, з Теребовлї. Називає ся Павлїна Грицан, або Шпаковська. Втікла 11. січня с. р. з одним Литвином, молодий, високий, около 25 літ. Мають перебувати в Philadelphii або поза Phila. Хтоби за них знав, прошу повідомити мене, а дістане надгороду. Кароль Грицан, 33 Sharp St., Millville, N. Y.

Де єсть Василь Е. Дубинський, родом з села Климківки, повіт Горлиці. Пошукує його стрик, А. І. Дубинський в важній справі. Він сам або хто инший з шанових читателів „Свободи" най буде ласкавий повідомити мене на слідуючу адресу: Dubinski A. J., Berlamont Mich. R. R. 1.

Молодий 23-лїтний дяко-учитель, оженить ся з молодою дївчиною або вдовою бездїтною. Дївчина мусить бути доброго вихованя і з образованєм, посаг вимагаючий. Пізнаня фотоґрафічні, близші пізнаня листовно. Голоситись на адресу: D. L. c/o A. Lawriw, 453 — 3rd Str., Troy, N. Y.

Потребую зараз дяко-учителя. Хоральний сьпів учити — перше услівіє. Удавати ся лично. чи листовно на адресу: Rev. N. Dmytrow, 446 N. 2nd Str., Allentown, Pa.

ВІДЧИТ

о. П. Понятишина на Маріяновім сьвяті в Перт Амбой, Н. Дж.

(Дальше).

II. Струї, які ворушили тодішною Европою.

В тих власне часах, значить, з кінцем 18-ого а в початках 19-ого століття потрясали цілою Европою ті нові думки і стремліня, які принесла з собою велика французька революція. Вона розпочала ся в 1789 р. і тревала, властиво беручи, цілу четвертину столїтя, бо аж до 1814 р. Та революція положила підвалини під новочасне так політичне як і суспільне житє і від неї зачинаєть ся в історії сьвіта нова доба. До часів сеї революції було у всіх европейських державах так, що суспільність ділила ся на три верстви або стани. Перші два стани були висші і до них належала нечисленна шляхта духовеньство. Ті дві суспільні верстви мали дуже великі права і привілеї, бо окрім дрібної частини землі, що була власностію селян, була вся земська посілість в їх руках і вони, так бодай було у Франції, не платили ніяких безпосередних податків. Всїх-же инших людей в державі, які творили властиво нарід, означувано загальною назвою третього стану. Та верства представляла собою велику ріжнородність, бо до неї належало і міщаньство і всякі промисловцї та ремісники як також і селяне. Із тих трох головних складників сего стану найчисленнійший, но заразом і найбільше упосліджений був, розуміє ся, люд сїльський тому, бо він мусів робити панщину і двигати на собі всякі державні тягарі.

Сею, отже французькою революцією третій стан, дійшовши до сьвідомости своїх кривд, звалив серед страшного проливу крови дотеперішний суспільний лад, що був опертий лише на привілеях і здобув собі такі самі права і свободи, які мали обі висші суспільні кляси. Ті здобутки третього стану містились именно в так званій „декларації прав чоловіка і горожанина", котра постановляла, що всі люде родять ся вільними і рівними, що нарід є жерелом всякої власти, а закони є виразом його волї, що кождий горожанин держави має право брати участь через своїх повномочників в ухвалюваню законів і податків, що кождий може свобідно виявляти свої думки словом і письмом та що нікого не можна взяти без попередного дозволу суду. Таким отже чином давний поділ суспільности на окремі кляси упав у Франції безповоротно, а натомість всі люде стали ся, що так скажу, рівноправними горожанами з однаковими правами і обовязками зглядом держави. Годить ся ще мені згадати, що та декларація прав чоловіка увійшла в основу конституції, яку заведено у Франції і котра мала незвичайно велике значінє, бо була се перша конституція на суші Европи (кажу „на суші Европи", бо в Анґлії була вже давно конституція; та однак країна є відділена морським проливом від европейської суші) і вона служила пізнійше взірцем для конституцій инших европейських держав.

Но йду дальше. У тій великій революції вибив ся у Франції на верх Наполеон Бонапарте, який зі звичайного офіцира артилєрії дійшов аж до цісарської корони. Сей Наполеон був великим полководцем і він провадив війни зі всіми европейськими володарями та всїх їх на купу побивав. Своїми побідними війнами бурив згаданий Наполеон всюди дотеперішні старі порядки і мимоволї розносив по Европі сей устрій, який Франція здобула собі власне через революцію, а котрий опирав ся на рівности всїх суспільних станів перед правом. Щоби однак удержати ся при власти, давав ся Наполеон всїм підбитим народам дуже в знаки, бо їх упокорював і угнїтав. Розуміє ся, що тим способом не дійшов він до своєї цїли, бо звісно, що гнетом ніхто не потрафить собі зискати любови і привязаня ні поодинокого чоловіка ні цїлих народів. Тими утисками і поневолюванєм викликував Наполеон якраз противні наслідки, бо у упокорених народів родило ся почутє народної гідности і народної сьвідомости і всї вони стреміли до сего, щоби скинути з себе чужу тяжку кормигу.

Кінець-кінцем Наполеон мусів улягти переваґї тих народів, котрих він побіджав: ті однак струї суспільного і політичного характеру, які він розсіяв своїми війнами по Европі, як також ті народні почуваня, котрі він через свій гнет викликав, найшовши всюди пригідну почву під собою, набирались щораз то більшої сили. В короткім розмірно часї научились упривілеовані до тепер верстви дивити ся на простолюдина як на такого самого чоловіка і горожанина, яким був і кождий перший ліпший шляхтич; всюди писало ся богато по книжках в обороні прав простого, бідного народа; у всїх країнах йшов одушевлений рух за визволом з під давних пережитих вже порядків, а за впровадженєм реформ нових, які мали на цїли здобутє волї і свободи, піднесенє свого народа з упадку і здійсненє народних ідеалів. І та боротьба о нові порядки вела ся або леґально по соймах чи парляментах і в часописях, яких значінє і вплив безнастанно тоді зростав або й нелеґально з підмогою змов і тайних товариств, котрі в тих часах дуже розповсюднювались посеред молодїжи як і загалом серед ідеальних і більше запальних людей.

Рівночасно із тими свободолюбними і, так сказатиб, чоловіколюбними змаганями на поли суспільнім і політичнім зродив ся також новий напрям і в тодішнім житю духовім себ-то в письменстві, який то напрям в дуже значній мірі впливав на народне осьвідомленє, на поглублене народних стремлїнь і взагалі на народне відродженє. Именно, в тім часї почали учені займати ся дослідами над мовою свого народа, над народною поезією чи радше над народними піснями і переказами, над народним житєм, звичаями і обичаями, особливо-ж над старинною і своєю рідною історією. Новий сей напрям в письменстві повстав в першім ряді в Німеччині, а звідтам розходив ся він по инших країнах всюди роблячи своє.

Зовсім природно, що те розбудженє народних змагань, яке наступило в часї і після наполеонських воєн як також тодішні, нові струї в письменстві, що проявляли ся у загальнім звороті „до свого", мусїли захопити і одушевити також і славянські народи. І справдї серед Славян ми бачимо таке духове відродженє. Почалось воно именно у найбільше на запад висуненого славянського народа, значить, у Чехів. Сей нарід прийшов під Австрію значно ранїйше як Галичина, але по утраті своєї самостійности зійшов він до дуже нужденного стану. Ческа шляхта понїмчилась, а й інтелїґенція відстала була від свого народа, котрого мову уважала вона тільки людовим нарічієм. Чехи однак прокинулись зі сну скорше ніж Русини. Безперечно, що на відродженє ческого народа вплинули ті обставини, що він мав славну минувшину та що його народна сьвідомість не була подавлена таким тяжким політичним лихолїтєм, як се сталось було з руським народом за панованя Польщі. Найбільше однак причинило ся до воскресеня Чехів се, що вони мали своїх великих учених, які зуміли отворити своїм землякам очи і їх до свого привязати. Я думаю, що воно зовсім не завадить познакомити тут читача, розуміє ся, як найзагальнійше, бодай з кількома що найзамітнїйшими сьвіточами ческого народа з тих часів, тим більше, що вони мали також вплив і на відродженє инших Славян. Отже так:

Одним із перших представителів пробудженя ческого народа і взагалі знатоків Славянщини був Йосиф Дубровський або Дубравський, котрого загально уважають патріярхом славістики себ-то науки про Славян. Він писав головно про ческу письменність, історію і славянські мови, і хоч всї його писаня були на німецькій або латинській мові, та прте положив він для Славянщини великі заслуги, бо з його книг довідувались про Славян чужі неславянські народи. Попри Добровським належить ся почетне місце в історії ческого народа як і взагалі в історії усеї Славянщини П. Й. Шафарикови. Він писав по-чески і німецьки про бувальщину Славян, про письменство і мови всїх славянських народів і його численні і різнообразні писаня робили сильне і глибоке враженє в цїлім славянськім сьвітї. Особливо-ж славною була Шафарикова книга під наголовком „Slovanske Starožitnosti" і вона стала ся вихідною точкою і основою для всїх дослїдів славянської історії. Дальше, великим ческим поетом в тих часах був Ян Коляр, Словак родом, котрий написав знамениту поему „Slavy Dcera" (Донька Славії) і в ній з'образив минувшину Славянства, представив теперішні його часи і мріяв, предсказував його будучі. Та книга стала ся неначе євангелієм всеї Славянщини і цїлі поколїня головно Чехів і Словаків виховувались під її впливом. Фр. Л. Челяковський заслужив ся особливо тим, що він зібрав славянські народні піснї і пословиці та звернув увагу на вивчуванє народної поезії. Юнґман зладив знаменитий словар ческої мови, який і днесь має ще велике значінє. Фр. Палацкий вславив ся на поли історії. Широко звісним славістом був також Словенець, Вартоломей Копитар, якого вчені писаня про Славян служили так само, як і писаня Добровського, посередником до пізнаваня Славянства для чужих учених. І міг би я наводити ще й много инших ческих учених, які заслужили ся для Славянщини; щоби однак занадто не розвалковувати оттих рядків, я сего не роблю. Мимоходом лиш згадаю ще про те, що ческі учені відгребували тоді давні памятники ческого письменства, котрі, хоч і не конче були достовірні, як опісля показалось, поділали ся раз через спори що до їх достовірности сильно на оживленє і зріст славянської науки. — Так отже за приводом учених розбурпло ся завмерле майже народне почутє ческого народа, бо він отряс ся із німецьких впливів, відзискав назад свою шляхту, приляг до своєї мови і здаєть ся, що не буде се пересада, коли скажу, що під зглядом народної сьвідомости є Чехи першими поміж всїми Славянами.

Рівно-ж відродили ся до нового житя також і инші славянські народи. І так найзамітнійший по Чехах народний рух появив ся у Сербів, які належали ще тоді під власть турецьких султанів і які мусїли двигати страшне бісурманське ярмо. Найбільші-ж заслуги для осьвідомленя сербського народа положив славний на весь славянський сьвіт сербський учений і патріот Вук Караджич. Він увів до сербського письменства на місце мертвого сербсько-славянського язиця чисто народну мову; він написав сербську граматику і зладив сербський словар; він переклав сьвяте письмо Нового Завіта на народну мову; він навіть сотворив для Сербів нову правопись, именно, правопись фонетичну, яка ліпше відповідала вимогам сербської мови, ніж давна правопись етимольоґічна. Особливо однак прислужив ся Караджич своєму народови тим, що він перший зібрав і видав сербські народні піснї, які своєю красотою, глибокостію думки і милозвучностію зачудували і очарували всїх Славян. Ті власне сербські піснї причинили ся подібно як і у нас, про що я пише буду говорити, найбільше до відродженя сербського народа. І треба менї тут піднести, що се духове обновленє справдї повело Сербів і до політичного воскресеня, бо вони здобули собі насамперед автономію, самоуправу під кермою своїх власних князів, а відтак і цїлковиту політичну незавісимість.

Поляки мали тоді також деяких учених, котрі писали про перші початки і давні часи славянських народів і які будили інтерес для минувшини Славянства у Поляків як і у инших славянських учених. Особливо-ж заслугує тут на увагу книжка польського історика і писателя, Лаврентія Суровецького, під наголовком: „Sledzenie początków słowiańskich", що вийшла у Варшаві в 1824 р. і яка дала почин згаданому вже ческому славістови Шафарикову до написаня по німецьки знаменитого твору про походженє Славян. — Також і в Росії повіяло від часів цариці Катерини II. на ниві письменства зовсім новим духом. Російські писателї і учені зривали з давними формами у письменстві і почали звертати ся до народа і його житя і звідси брати теми до своїх писань. Рівночасно почала ся там плодовита діяльність цїлого ряду учених істориків, етноґрафів (народописців) та археольоґів (дослідників старини), що обговорювали по книжках справи Славян, попереж-же всего, справи російського і українського народа зі всїх можливих боків.

Річ очевидна, що ті визвольні змаганя, які ворушили тоді Европою як рівно-ж і те сьвітле духове відродженє инших славянських народів не могло не мати впливу і на Русинів-Українців. І так на закордонній, значить, російській Україні промощує Іван Котляревський своєю книжкою „Енеїдою" народній мові дорогу до нашого письменства. Сей твір появив ся у перве в 1798 р. і є се перша книжка, написана чистою нашою мовою. Петро Гулак-Артемовський підносить своєю казкою „Пан та собака" протест проти тодішного кріпацтва в Росії, а Григорій Квітка-Основяненко пише прекрасні оповіданя із сїльського житя. Ріжні українські учені і народолюбці йдуть в народ і пізнають його, так сказати-б, з першої руки. Вони підслухують, як простий нарід говорить і які піснї він сьпіває та й учать ся своєї рідної мови з уст самого такого народа. Ті людові піснї вони записують, обробляють їх науково і видають друком і милозвучна наша мова починає всюди будити приспану народну сьвідомість.

Тим великим скарбом руських народних пісень інтересувались, як сказано, свої; но в значно більшій мірі інтересувались ним чужинцї, головно Росіяне і Поляки. Именно, російський князь Н. А. Цертелев звертаєть ся перший до вивченя української народної поезії і в 1819 р. пускає в сьвіт збірник наших народних дум під заголовком: „Опытъ собранія старинныхъ малороссийскихъ пѣсней", в якій-то книжці одушевляєть ся він чудовою нашою поезією та виразно заявляє, що наша мова чи „малороссійское нарѣчіе", як він сю нашу мову називає, є так само придатна до поезії, себ-то до писаня віршів, як і кожда инша мова славянська. Так само по російськи видає М. А. Максимович, Українець родом, книжку „Малороссійскія пѣсни", в котрій то книжці кладе він велику вагу на народну пісню і яка дуже подобалась осьвіченим Росіянам. А знов із многих Поляків, що займались нашими народними піснями, заслугує на особлившу увагу Вацлав Залеський (він підписував ся Вацлав-ом з Олеска), що, мимоходом кажучи, був пізнійше ґубернатором Галичини. Він збирав галицькі, польські і руські піснї і видав їх друком під наголовком: „Pieśni polskie i ruskie ludu Galicyjskiego". Своїм збірником вказав Залеський галицьким Русинам на се величезне їх народне богатство, яким є власне наші народні піснї і під зглядом глибокости думки, краси і чутя ставив він руські піснї значно висше від пісень польських. Той збірник пісень Залеського зробив дуже велике враженє на тодішних Русинів і взагалі на славянських учених; не диво проте, що Русини залюбки сю книжку читали і нею одушевлялись.

(Дальше буде).

Аматори з „Вифл. Ночи" граної в Ню Йорку.

З долини, з лївої руки до правої: І-ий ряд: М. Сербінський, Угорчак, характеризатор, М. Климко, діріґент, П. Петрів, режісер і Коваль, суфлєр. — ІІ-ий ряд: В. Ґолда, Н. Лялька, Л. Жиґальский, В. Задойко, Кіценюк, Чернеґа. — ІІІ-ий ряд: Гринишин, Лазута, Гундич, Модрий, п-на Шевчинська, Ониськів, Ядловський, Плюта. — IV-ий ряд: А. Денеґа, Шевчинський, п-ї Шевчинська, п-а Дубівна, п-а Ю. Батрак, п-а Ониськівна і Топоровський. — V-ий ряд: Пастушок, Барабаш, Мандзюк, Перий, Крук, Марків, Прийма, Шумський.

Аматорське представлене в Ню Йорку.

Онодї відограно в друге представлене аматорське „Ніч Вифлеємська" на 7-ій улиці, в церковній гали в Ню Йорку. Як завсїгди, так і сим разом ся вистава стягнула немало публики, і то не лиш нашої, але й чужинців. Відіграний образець, річ сценїчно дуже слабонька і' лишень знаменитій грі акторів треба було завдячити усю удачу представленя.

Коли на сценї представлено утиск жидів намісником римським Іродом, їх нужду, горе і терпінє, спричинені римським військом, стягане остатного лаха за податки, мимохіть наша уява звертала ся в рідну сторону і здавало ся, що се історія нашого народу, в теперішну пору, в часах цивілізації, під ярмом австрійсько-польським, російським чи маярським. І з нашого народу потомки Іродові шкуру друть. Образець такий самий, лиш декорації і строї відмінні.

Аматори грали знаменито і судячи з їх захованя на сцені, перед публикою, треба їм признати, що вони моглиб віддати і найтруднїйшу штуку з неменше добрим поводженем. На увагу заслугує передовсїм п. Жичальський в ролї молодого пастуха; він справдї грав знаменито, лишень уживанє характеру мови наївної дитини, вплѝвало подекуди уємно. Незавадило-б, коли-б п-на Батрак в ролї ангела була рецитовала своє „Возвіщанїє" більше свобідним, а не пришеним голосом; д. Перій ролю Ирода віддав дуже удачно, а діріґентови, п. Климкови можна справдї погратулювати за його зелїзні нерви, що потрафив з'орґанізувати і вишколити наш руський хор, котрий кожду пісню відсьпівав без найменшої похибки; і коли-б п. Сербенський завдав собі був трохи працї в вишколеню або хотяй напів-приготовленю своєї музики, що акомпанїювала хорови, тогди „Ніч Вифлеємську" могли-б наші аматори грати і в „Гіподромі".

Найтруднїйшою точкою цїлого представленя було схарактеризованє і убранє аматорів відповідно до духа часу. Але й сю трудність далось поконати д. Угорчакови, що як характеризатор вивязав ся з повіреної йому тяжкої працї вдоволяючо. Режисер, д. Петрів порядно зіпрів, однак не дармо, бо показав, що як режісер сповнив своє дїло як слїд.

Одно хиба треба закинути передовсїм режисерови а опісля характеризаторови: вони поналїплювали римським леґіонарам гузарські вуси і іспанські борідки, забуваючи зовсїм на те, що старинні Римляни старанно голили весь свій заріст.

Жаль, що не було артиста-маляра, д. Гладкого, а був би зібрав много похвал зі сторони публики так нашої як і чужої, присутної на представленю, за чудове вимальованє куртини.

Було-б дуже пожадане, аби декотрі з панів комітетових, в часї самого представленя менше вештались по гали, а спеціяльно поперед сцену, бо се перешкаджає публицї і відвертає їх увагу від самого представленя.

А вже зовсїм злишне було таке надмірне уживанє бенґальських огнів, що занечищували воздух а присутні гостї, декотрі з малими дїтьми, помимо найщирійшої волї та труду, не могли повздержати ся від кашлю.

Summa-summarum — представленє випало добре. Американцї виражались з признаєм про гру аматорів, а передовсїм симпатична репортерка найбільшого американського місячника „Editorial Review", не могла найти доволї слів похвали.

Коли наші аматори і дальше будуть працювати з тою енерґією над руськими театральними представленями в тій чужій країні, то з певностію і Американцї лїпше пізнають наш нарід, та сї сумні обставини, серед яких приходить ся йому жити в ріднім краю.

А. Вала.

Шануймо рідну мову!

„Мово рідна — слово рідне,
Хто вас забуває,
Той у грудях — не серденько
Лишень камінь має!"

Так сьпівав великий поет, тої девізи притримували ся і притримують всї кращі сини і доньки бідної, поневоленої Руси-України, тої девізи повинні притримуватись тим більше ми, заточенцї, що свою красну мову поволи забуваємо, цураємо ся її, а місто неї уживаємо (очевидно лихо) всїх инших.

Кілько разів прийде ся говорити тут з Русином, то тілько разів разити буде ухо примішка чужих слів; ніхто з нас майже не хоче, чи не може говорити чисто, тільки все з „шурами", єсерами і носирами, словаччиною, польщиною і т. д. і т. д. „Шури" і „єсери" то се ще пів біди, бо сей наплив зробив великий вилом не лише в нашій мові, але навіть в такій великій і богатій, як мова нїмецька. Але словаччини і польщини, сего вже не можна дарувати. Се виглядає так, начеб наша мова була вже така бідна, щоб декотрих понять не можна нею виразити. А однак так не єсть.

Ще о що иншого розходить ся нам тут. Іменно маємо на думцї статю, яка появила ся свого часу на шпальтах „Народної Волї". Як відомо, богато наших людий мають найріжнороднїйшої натури справи правні в старім краю. Хто читає старокраєві часописи, той дуже часто спіткає там накликуваня, щоби всякі письма до судів, до старость, до видїлів повітових, до урядів податкових—і взагалї всякі документи писати по руськи, і щоби відповідий на ті письма жадати лише в руській мові; се дуже розумно і справедливо. І чомуж ми, заточенцї, що нас викормила руська мати, длячого ми, як посилаємо якісь документи до старого краю, длячого ми не виставляємо їх по руськи, тільки по польськи або по нїмецьки? Чи так годить ся Русинам? Як ми звідси всї письма будемо посилати лише по руськи, то і Ляхи побачать що ми сьвідомі свого, що ми не дамо в наругу руської мови, тай нашим братям в краю поможемо сим богато в їх визвольній боротьбі о права руської мови в урядах, а які то права конституційний закон в Австрії ґарантує всїм народам — отже і Русинам. А що нашою мовою в урядах так Ляхи помітують, то се лиш наша власна вина, бо ми о се не дбаємо самі і не домагаємо ся сего як слїд. Нехай би так Поляк вніс якесь подане до якогось уряду, вже не говорю в мові руській, але в нїмецькій, — чи цїла Польща не закричала-б і жаден Поляк руки йому не подав би. А ми з такою байдужностію легковажимо свою рідну мову і послугуємо ся мовою нам ворожою, польською! Намже і закон ґарантує горожаньство мови в урядах в Австрії і наші батьки та брати поносять найбільші тягарі (ми-ж даємо податок крови), і такі ми скромні, що встидаємо ся упомянути о права нашої подоптаної Ляхами мови? Нї! Так не повинно бути. І тепер, в сотну річницю великого Маркіяна кождий повинен вдарити ся в груди і просити прощеня, що може до тепер так поступав. А л е від т е п е р п о с т а н о в і м с о б і, щ о в с е і в с ю д и в Г а л и ч и н у б у д е м о п и с а т и і з а с и л а т и п и с ь м а у р я д о в і в м о в і р у с ь к і й. Сьвідомий повинен навести се несьвідомому.

Скажуть декотрі: Де ми тут возьмемо приміром такого нотара, щоби нам написав, припустім, повновласть, чи контракт — по руськи? А ми скажемо, що такий нотар, що займає ся заграничними справами, повинен знати руську мову! Бо як знає польську чи словацьку, то нехай ся научить і руської, або нехай собі прийме руського клєрка. А до сего лиш ми самі можемо його змусити, жадаючи від нього, щоби нам прим. повновласть абсолютно лише по руськи виставив. Він хотячи заробити, мусить ся приноровити до такого жаданя.

Єще одна річ. Богато наших людий приїхавши з подальшої місцевости до міста за якоюсь справою, звичайно питають за конзулят, та їх вилапують ріжні жидки і мадяри, представляючи ся, що вони є конзулями. В такий спосіб натягають наших людий, бо дуже часто трафляє ся, що се суть звичайні обманцї. — Треба памятати, що конзуляти нїколи таких річий, як повновласти, контракти і т. и. не виговлюють, анї процесів не провадять — тільки потверджують вже готовий документ зглядно підпис публичного нотара і то такого лише, що є рекордований в конзуляті.

Отже з якоюсь справою правної натури ми повинні удавати ся до мудрого нотара і то до такого лише, що розуміє нашу руську мову і що нам документ потрафить виставити в мові руській і то так, як сего вимагає закон.

Кождий прийшовши до нотара, що займаєть ся заграничними справами, повинен говорити до него чисто по руськи, а не по словацьки анї по польськи, а як нотар або який клєрк буде йому відповідати в чисто руській мові, то се знак, що він знає руську мову і що може документ виставити в руській мові. В противнім разі, як нотар по руськи не уміє, ми не повинні до нього удавати ся зі своїми справами.

Книжки

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Жите, зарібки, орґанїзациї і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Монгострадальний народ	20
Народний рух астр.-угор. Русинів	15
Оповідане про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні вірованя	20
Русько-анґлійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унїя в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Поминик за померших	10
Папері листові з вінєтами, оден	2

Молитвенники і книжки богослужебні та релїґійні.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хлїб душі	60
Хлїб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Збірничок найкрасшир пісень цер.	10
Ангельский хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Ангельский хор, часть II.	5

Гарна оправа

Бог Надежда Моя	2.00
Хлїб Душі	1.80
Хлїб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими бук.	1.80
Зборник	1.90
Зборничок	1.30

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Нові книжки і виданя.

Руська письменність. VII. Твори Леоніда Глібова, Ксенофонта Климковича і Володимира Шашкевича. Виданє Товариства „Просьвіта". У Львові, 1911. Сторін 578. Ціна оправного примірника 1 К 40 с., в красшій оправі 1 К 80 сот.

Оповіданя з історії української землі. Переказав Микола Залізняк. (Книжка друга). Коштом і заходом Товариства „Просьвіта". Львів, 1911. Ст. 72. Ціна 50 сот. Є се книжка ч. 361. Видавництва Тов. „Просьвіта" у Львові. — **Зміст:** І. Українська земля два тисяч чотирista літ тому назад: Як, коли і на що вигадано азбуку? Що довідали ся учені про теперішну українську землю з найдавнійших грецьких книг? Старинні грецькі держави в теперішній українській землі. Великий нарід Сколотів або Скитів. Жорстокі звичаї Скитів. Яка була віра у Скитів? Що ще знаємо про скитські звичаї і порядки? Звідки і коли появили ся Скити? Як перський цар ходив з військом в теперішню Україну. Народи, які жили в нашій землі два тисячі чотириста літ тому. Народи дикі і народи культурні. — II. Теперішня українська земля коло двох тисяч літ тому: Оповіданє про царя Мітридата. Римські володіня в теперішній Україні. Як гинуть цілі народи. Замість Скитів — Сармати. — III. Наша земля півтора тисячі літ тому: Велика переміна. Теперішня українська земля під властю ґерманського (німецького) племени. Новий ворог — Гуни. Теперішня українська земля під властю Гунів. Мандрівка в країну Гунів. Конець Атилі. Велике переселенє народів. Ще один напад на теперішню українську землю.

Всеукраїнський Катехизм. (Що мусить знати кождий Українець?). Видавництво „Всеукраїнська бібліотека". Число 1. Вижниця, 1911. Ст. 32. Ціни не подано. 10% з чистого зиску призначено на Рідну-Українську школу. Тимчасова адреса видавництва: Торговельно-промисловий Союз у Вижници над Черемошем (Буковина).

Господарський календар на рік переступний 1912. Видавництво господарського календаря у Вижници над Ч. (Дім Союза молочарсько-сироварського). Ст. 89. Ціна 60 сот. Чистий дохід призначений на молочарсько-сироварську школу. — **Зміст:** Часть информаційна. Календаріюм. Акростих. Як закладати молочарсько-сироварську спілку? Сьмішне. Вказівки для доставців молока до сироварської спілки, нап. Василь Павлюк. Свій до свого. Лярс з Лії, нап. Арне Ґарґорґ, пер. Володимир Домазар. Жарти. Економічні інституції в Галичині, нап. Андрій Курилас. Користь сироварських спілок. В який спосіб найлучше платити за молоко? Перший курс молочарської школи у Вижници (з фотографією учасників). Про поживу, нап. Е. Павлюкова. Господарські поради. Добрі ради. Видатність масла. Смерть за правду. Історія українського молочарства в Галичині.

Робітничий календар на 1912 рік. III. річник. Накладом редакції часоп. „Земля і Воля". Львів, 1912. Ст. 98 малої вісімки. Ціна 15 центів.

Образковый календарь на переступный рокъ 1912 имѣющій 366 дней. Рокъ V. Составилъ Мих. Врабель. Безплатное приложеніе „Недѣли". Будапештъ. Ст. 81. Ціна 50 ф.

Православный Руссо-Американскій календарь на годъ 1912. Изданіе еженедѣльной газеты „Свѣтъ". Годъ изданія 9-й. Нью Іоркъ, Н. І. 1911. Ст. 98. Цѣна 50 центовъ.

Луч (the Ray). Выходит ежемѣсячно. Редактор Д. Л. Орловскій. Подписная цѣна: Один год — 50 сент., 6 мѣсяц. — 35 сен. Address: The Ray 258 4th Avenue, Detroit, Mich. No. 1. January, 1912. Price 5 cts. — Зміст: Новый год. Легальная конспирація. Русскій голод. Американскій цирк. Поручено вору поймать вора. Крестьянин и его вампиры. Отвѣт на десять заповѣдей. Индустріальный юніонизм. Из энциклопедіи 21-го вѣка. Письма в редакцію. Форма инструкціи для новых граждан. — Усі наведені статі переведені також на язик анґлійський, так що з одного (лівого) боку находить ся текст анґлійський, а з другого російський. Замітне, що редакція сего місячника (велика 8-ка на 16 сторін) не послугує ся зовсім „сьвятим йорчиком", що очевидно стягне на неї анатему з боку редакторів „истинно русскихъ газетъ"...

Добрі ради.

Шовк, коли ще він зовсім новий, неуживаний, і коли його спрасує ся добре з лїого боку горячим желїзком, нїколи не буде ломити ся.

Посмаровані фотографії чистить ся найлїпше, коли кусник чистої вати замочить ся в бензині і легенько витре ся тим фотоґрафію. Плями з чорнила на фотоґрафії вичищуть ся, коли вату замочить ся в 10 процентовім розчині „oxalic acid" і її витискає ся на сплямлене місце, а опісля, коли пляма зникне, виполоче ся фотоґрафію чистою водою.

Золочені рам від образів, зеркал і т. п. мож гарно вичистити і привернути їм первісний полиск найзвичайнїйшими домовими средствами. У шклянці чистої води розпускає ся мала ложочка виннового квасу (tartaric acid); опісля кусником губки або вати, замоченій у сїй течи, потягає ся по золоченях і зараз по сїм другим кусником вати, замоченім в алькоголю. В сей спосіб вичистять ся золочені рами не лиш з усего пороху і бруду, але відзискають назад увесь свій первісний полиск.

Плями з вапна найлїпше вичищують ся при помочи розводненого сільного квасу (muriatic acid).

Плями від овочів або кави, в який спосіб найлїпше вивабити з біля. Коли хоче ся вивабити плями від розлитої кави або подушених овочів з столового біля, найлїпше посмарувати сплямлене місце ґліцериною (glycerine). По кількох годинах, коли ґліцерина добре всякне в матерію, вистане її переполокати у лїтній чистій воді.

Переховуванє кави, муки і т. п. Каву, муку, чай і т. п. предмети повинно ся переховувати в порцеляновик або шкляних пушках, позаяк коли такі річи остають довго в паперових або полотняних мішках, то скоро набирають стухлого смаку. Тому повинно ся такі віктуали, коли їх купує ся нараз у більших скількостях, часто провітрювати. Передовсім повинно ся робити се з кавою, позаяк та видїлює з себе деякі олїйки, що чіпають ся стїн начиня і розкладаючи ся, псують смак кави. Длятого пушки, у яких держить ся каву для кухонного ужитку, повинно ся пару разів до року добре вимити горячою водою з содою.

Пахуча домова помада. ¾ унції какового масла і 3 унції рицинового олїйку розпускає ся у плиткій мисочці над кипячою водою. Опісля, заки мішанина застигне додає ся до нної кілька крапель рожевого олїйку або всякого инного пахучого олїйку, що то його мож дістати за кілька центів у кождім друґсторі. Теч злита у малу пушку держить ся дуже довго.

Сильне випаданє або передчасне сивінє волоса має свою причину у хоробі скіри на голові. Анґлійський специялїст, др. Вілзон поручає в таких випадках легеньке масованє скіри на голові і легке смарованє отсею мішаниною: камфора (camphor), салмяк (sal ammoniac), хльороформ (chloroform), і ольконіт (olconit), усе змішане у однакових скількостях.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Глова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2119 КВІТ $500.00
на пятьсот долярів, котрі Анна Горабин отримала як посмертну запомогу по своїм мужу Івані Горабин з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Dykesville, Pa., дня 19. січня 1912.
Свідки:
[redacted] Николай Добровський,
Михайло Кушнірак.
Від місцевого Уряду Руського Молодечого Союза в Америці. Від. 129.
Іван Ковалик, пр.,
Андрей Прочко, скр.

Ч. 2172 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Іван Швець отримав як посмертну запомогу по жені Анні з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Johnstown, Pa., дня 17. січня 1912.
Іван Швець.
Свідки:
о. В. С. Гривнак,
Василь Махник.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 300.
о. В. С. Гривнак, пр.,
Василь Махник, секр.

Ч. 2130 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Йосиф Ваґнер отримав як надзвичайну запомогу на нев. слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Шамокін, Па., дня 9. січня 1912.
Йосиф Ваґнер.
Свідки:
А. Шаршонь,
С. Хорощак.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 1.
Мат. Олесньвич, предс.,
С. Хорощак, секр.

Ч. 2131 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Юлія Червінська отримала як надзвичайну запомогу (ухв. річного засїданя) з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Борнсайд Шікаґо, Ілл., 1912 р.
Ілія Червінський.
Свідки:
Теодор Зелїнка,
Іван Мельник.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 165.
Стефан Зїлїнка, предс.,
Стефан Коцоловський, секр.

Ч. 2171 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Йосиф Слодичка отримав як посмертну запомогу по жені Марії з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Шамокін, Па., дня 29. січня 1912.
Йосиф Слодичка.
Свідки:
С. Хорощак,
Дионізій Кулянда.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 1.
Мат. Олесьнєвич, предс.,
С. Хорощак, секр.

Ч. 2172 КВІТ $200.00
на двіста долярів, котрі п. Стефан Амбіцкий отримав як надзвичайну запомогу за утрату руки з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Шамокін, Па., дня 29 січня 1912.
Стефан Амбіцкий.
Свідки:
А. Шаршонь,
Лука Возняк.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 1.
Мат. Олесьнєвич, предс.,
С. Хорощак, секр.

Ч. 2075 КВІТ $368.00
на триста шістьдесять вісім долярів, котрі п. Розалія Слота отримала як посмертну запомогу по мужу Дмитрі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Ст. Луїс, Мо., 1912. р.
Розалія Слота.
Свідки:
Олекса Валеський,
Емілїян Дзюбин.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 14.
Стефан Макара, предс.,
Григорій Копча, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. сьв. Ап. П. і П., від. 39, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбуде ся 11-го лютого в галі Петруняка; на сей мітінґ просить ся явити всїх членів; неявивший ся член буде караний після статутів. — Іван Карнафев, предс., Андрій Сембратович, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Товарис. „Запорожська Січ", від. 117, подає до відома, що на річнім мітінґу вибрано слїдуючих урядників: Іван Ганачівський, предс.; Фелікс Данкевич, кас.; Іван Білобрам, секр. фінанс.; Казимир Камінський, секр. рекорд. Мітінґи відбувають ся кождої другої суботи по 1-шім, о год. 8-ій вечер, в галї Міллера під ч. 134 Е. 7-ма ул., Ню Йорк, Н. Й. З усякими справами відносячими ся до товариства просимо звертати ся на адресу: K. Kaminsky, 134 E. 7-th St., New York, N. Y.

ЕЛИЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Товариство „Запорожська Січ", від. 234 повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбув ся 20 січня 1912 року. Зістали вибрані слїдуючі нові урядники на 1912 рік: Л. Молофій, предс.; П. Нерода, з. пр.; І. Ґенеґа, кас.; В. Кордаш, з. кас.; М. Ґаліновиц, секр.; І. Кулинич, з. скр.; контрольна ком.: І. Пілот і Е. Кросновський; надзиратель хорих: М. Огор і І. Кіценюк; хоружні: Т. Скоренький і Н. Приґнка; дверники: З. Прецляк і Ф. Кіценюк. Мітінґи відбувати ся будуть в тій самій галі, що і до тепер в першу суботу по 15-тім. — Адрес секр. звучить: 230 First Str., Elizabethport, N. J.

ВУНСОКЕТ, Р. І. Товариство „Запорожська Січ", під покровом сьв. Володимира, від.206, повідомляє всїх інтересованих, що на річнім мітінґу вибрано: Василь Патрило, предс.; Мартин Галас, кас.; Йосиф Ірза, секр. Всїх інтересованих просить ся звертати на адресу: Йосиф Ірза, 21 Cato Street, Woonsocket, R. I.

ВІЛКСБЕРИ, ПА. Сестрицтво Пр. Зачатія сьв. Анни, від. 307, повідомляє всї свої членкинї, що квартальний мітінґ відбуде ся дня 11-го лютого с. р. о год. 2-ій по пол. На сім мітінґу буде принимати ся нові членкинї без вступного так жени як і дївчата. Просимо всї членкинї, щоби прибули на той мітінґ, бо маємо поговорити о важних справах. — Олена Кукіш, пр.; Катарина Тирпак, кас.; Розалія Ґовлоска, секр.

Н. С. ПІТСБУРҐ, ПА. Братство сьв. Георгія, відділ 250, повідомляє всїх своїх членів о порядку мітінґовім: Кождий член має явити ся точно о годині 2. по пол. в 2-у недїлю по першім в гали церковній. Член неявивший ся на час підлягає карі 50 цнт., а урядник $1.00. — Стефан Мацїйовський, предс.; С. Кос, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Товариство ім. „Богородчани" під опікою Пр. Діви Марії, від. 233, подає до загальної відомости, що дня 27. січня 1912 року вибрано слїдуючий новий уряд: Дмитро Кваськяк, предс.; Василь Колеба, кас.; Іван Мартинець, секр.; Дмитро Колеба, заст. предс.; Василь Касєк і Іван Гаврилко, контрольори. Наші мітінґи відбувають ся в гали на пятій улици, Beethoven Hall, 210—214 Fifth Str., New York City.

ЦЕНТРАЛЇЯ, ПА. Бр. сьв. Йосафата від. 231, подає до відомости, що на річнім мітінґу дня 21. січня 1912 р. вибрано новий уряд на 1912 р. як слїдує: П. Максимюк, пр.; Дмитро Томчук, секр.; Федор Федорук, кас.; Іван Тодор, заст. пр.; Матій Заграновський і Олекса Романюк котрольори; Михайло Тодор і Василь Тороус оглядачі хорих; Михайло Моклюк дверник. — П. Максимюк, предс., Дмитро Томчук, секр., Федор Федорук, кас.

ГОМСТЕД, ПА. Бр. сьв. Арх. Мих. від. 23 подає до відомости, що вибрано слїдуючий новий уряд: Гр. Білий, пр.; Ів. Іван, з. пр.; Й. Гаврило, секр.; Е. Крак; записн.; М. Козак, кас.; М. Білий і Гр. Петканич, дов. каси; Й. Стоффа, доз. хорих; Гр. Щерба заставн.; Гр. Чайковський, доз. маєтку; П. Хмеляр, кап.; П. Насцяк, дверн. — Й. Гаврило, секретар.

КІНҐСТОН, ПА. Сестрицтво Пр. Мелянії, від. 267 подає до загальної відомости, що дня 28. січня зістали вибрані слїдуючі нові урядники: Марія Фецко (мол.) предс.; Марія Малеґа, з. предс.; Верона Месарц, кас.; Клемент Ковальчик, секр. Мітінґи відбувають ся в кождy четверту недїлю в місяци, в гали Гід Сайд Лодж. Кожда сестра має явити ся на слїдуючім мітінґ і вирівнати свій довг, бо в противнім разї всї довгуючі будуть суспендовані. — Клемент Ковальчик, секр. 457 Main St., Kingston, Pa.

ЮНҐСТАВН, О. Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 140 повідомляє всїх своїх членів місцевих і позамісцевих, що дня 11-го лютого відбуде ся мітінґ в гали під ч. 647 Вест Федерел стр., Юнґставн, О. Всї члени мають явити ся на сім мітінґу. Котрий член не явить ся то заплатить 50 центів, а урядник 1.00 дол. кари. Мітінґи відбувають ся в другу недїлю по першім. Котрі члени не вирівнають свого довгу до 11-го лютого, будуть виключені з братства і Руського Народн. Союза. — Александер Літвин, предс.; Василь Скіба, секр.

ЛЕЙСЕНРІНҐ, ПА. Бр. сьв. Ів. Хр. від. 59 повідомляє, що вибрано слїдуючий новий уряд: Ф. Козловський, пр.; І. Коцан, кас., А. Овад, секр. Адреса секр. звучить: Andrew Owad, Box 36, Vanderbilt, Pa.

СТ. ЛЮЇС, МО. Братство сьв. Архангела Мих., від. 14. повідомляє, що вибрано слїдуючий уряд на рік 1912: Ст. Курила, пр.; Г. Валентик, з. предс.; Алекс. Патрош, секр. фінас.; Ґриґ. Копча, зас. секр. фін.; Ст. Макара, секретар рекорд.; Іван Мудрейко, заст. секр. рекорд.; Мих. Ридзик, касієр; Мих. Копча, заст. кас.; Гн. Ридзик, Андр. Серняк і Мат. Патрош, контрольна комісія; Т. Литвак, маршалок; Д. Мороз і М. Дзюбин хоружі; Я. Ружила і М. Жидик дверники; А. Валевський, заступця правний Братства; П. Копча, опікун хорих на Белвіл, Ілл.; Ів. Семаншин, опікун хорих на Мерівіл, Ілл.; Ґриґ. Курвла, опікун хорих на Медісон, Ілл. — Гр. Копча, бувший секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Товариство „Просьвіта", від. 204. повідомляє, що місячний мітінґ відбуде ся в суботу, дня 10-го лютого 1912 о 8. годині вечером, в гали під числом 117 Аве. А., (галя Коновича). Кождий товариш і товаришка нехай прибудуть на сей мітінґ, позаяк суть важні справи до полагодженя; рівнож просить ся взяти з собою відзнаку товариську (ухвала минувшого мітінґу). Адреса секр. звучить: Семен Сентий. 218 E. 3rd St., New York, N. Y.

ЧІКАҐО, ІЛЛ. Братство Рожд. Пр. Богородиці, від. 259. дає до загальної відомости, що вибрано слїдуючий уряд на рік 1912: Теодор Пелех, пр.; Олекса Баґан, місто-пр.; Еміль Скородинський, секр. фінас.; Петро Правец, секр рекор.; Дм. Гнатьо, касієр; контрольна комісія: Петро Щербатий і Мих. Мочаловський; надзирателї хорих: Іван Пікович і Мих. Кукула; Стефан Карпа, маршалок; Юрій Мітьо, хорунжий; Андр. Копко, дверник. Мітінґи відбувають ся в Шовмейкер Гал, 4652 Ешленд Аве. в кожду 3-ту суботу о год. 7. вечером. Всї письма тикаючі ся Братства належить засилати на адресу. Е. Скородинський. 4936 Loomis St., Chicago, Ill. — Е. Скородинський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Братство сьв. Георгія, від. 239. подає до відомости, що вибрано на рік 1912 слїдуючий новий уряд: І. Боросевич, предс.; Г. Кудла з. предс.; Т. Грицей, секр.; А. Фіна, касієр. Приналежні для братства письма слати на адресу секретаря: Т. Hrycey! 233 Fitzwater St., Philadelphia, Pa. — Т. Грицей, секретар.

СВОЄРС, ПА. Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 197. взиває членів, місцевих і позамісцевих, щоби кождий явив ся на мітінґ, дня 18-го лютого; мітінґ розпічне ся точно о 2-ій год. по пол. На сїм мітінґу суть дуже важні справи до полагодженя. — Н. Господар, предс., Л. Лазор, кас., Анд. Лужецкий, секр.

ДЖЕНЕТ, ПА. Бр. сьв. Муч. Димитрія, від. 207. буде принимати членів до Братства без вступного через 2 місяцї лютий і марець. — Д. Терпко, секретар.

ДЕТРОЇТ, МІЧ. Бр. сьв. Івана Хр. від. 292. подає всїм своїм членам до відомости, що на річнім мітінґу, котрий відбув ся дня 1911 р. вибрано слїдуючий новий уряд: Теод. Титар предсід.; Стеф. Бабій заст. пред.; Ґриґ. Михалишин касієр; Тео. Солодкий заст. касієра; Йосафат Філяс секретар; Михаїл Зень заст. секр.; контрольори: Михаїл Козелко, Михаїл Опалак; надзирателї хорих: Іван Салаґуб і Тимко Ляс. Мітінґ місячний відбуде ся дня 11. лютого 1912 р., на котрий маються явитись всї члени; неявивший ся член підлягає карі після ухвали. На мітінґу будемо приймати нових членів без вступного, а через цїлий місяць лютий і марець за половину вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статутів. — І. Філяс, місц. секретар.